Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 10 זײַטען.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאַט

Nr. 192 | Łódź, Niedziela 18 sierpnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, יב' מנחם אב תרפ"ט | № 192

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אויסגעבראכען כינעזיש=סאוויעטישער קריג?

אלארמירענדע ידיעות, אז דאס סאוויעטישע מיליטער איז אריבער אין קריגס=אנגריף

לאַנדאָן, 17. (ספּ. טעל.) די „וועסטמינסטער־פּרעס" האָט אין די צייטונגען איבערגעשיקט פאלגענדע אַלאַרמירענדע דעפּעשען:

אויף די מוקדענער גאַסען האָבען זיך בעוויזען גרויסע אַפישען, אין וועלכע די מאַנדזשורישע רעגירונג טיילט מיט דעם פאָלק וועגען אויסבראָך פון דער סאָוויעטיש־כינעזישער מלחמה.

לויט'ן אָפיציעלען קאָמוניקאַט האָט נעכטען אין אָוונט דאָס סאָוויעטישע מיליטער אין גענוג בעדייטענדע כוחות, בעוואָרנט מיט די מאָדערנסטע טעכנישע מיטלען — אַריבערגעטרעטען די כינעזישע גרעניץ אויף אַ שטח פון 30. קילאָמעטער אויף צפון־מזרח פון מאַנדזשוריען און האָבען ביז איצט בעזעצט 2 כינעזישע שטעט.

דער הויפּט־אָנפיהרער פון דער כינעזישער אַרמעע האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז דאָס כינעזישע מיליטער זאָל מיט אַלע מעגליכע מיטלען זיך בעמיהען אָפּצושוואַכען דעם אָנגריף פון די סאָוויעטישע אָפּטיילונגען.

די כינעזישע מאַכט האָט אָפיציעל מיטגעטיילט די אויסלענדישע געזאַנדשאַפטען וועגען דעם, אַז סאָוויעטען האָבען אָנגעהויבען די מלחמה.

שאַנכאַי, 17. (ספּ. טעל.) דער אויסערן־מיניסטער פון דער כינעזישער רעגירונג ד"ר וואַנג האָט בעאויפטראַגט דעם כינעזישען אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן, ער זאָל מיטיילען אַלע מלוכות, וואָס האָבען אונטערגעשריבען דעם קעלאָג־פּאַקט, אַז כינאַ שטרעבט צו ליקווידירען דעם קאָנפליקט מיט די סאָוויעטען אויף אַ פרידליכען וועג. איצט אָבער ווען די גרעניצען פון כינאַ ווענען אָנגעגריפען געוואָרען לאָזט זיך כינאַ אַלע רעכט פון אַן אַטאַקירטער מלוכה. אויפ'ן שאַנכאַיער מאַרק איז פערהאַן אַ שטאַרקע נאָכפראַגע אויף וואַרימע וועש און וואַרימע מונדירען, פון וואָס מ'קען דרינגען, אַז די כינעזישע רעגירונג רעכענט זיך מיט אַ ווינטער־קריג.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צוליב די אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען דעם אָנהויב פון דער מלחמה צווישען די סאָוויעטען און כינאַ האָט אייער קאָרעספּאָנדענט זיך געווענדעט צו דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט מיט דער פראַגע, אויף וויפיל די ידיעות שטימען מיט דער ווירקליכקייט. דער רוסישער געזאַנדטער האָט געענטפערט, אַז די ידיעות זענען נישט קיין ריכטיגע, ווייל ווען דער פאַל וואָלט ווירקליך געווען, וואָלטען תיכף וועגען דעם אינפאָרמירט געוואָרען אַלע פאָרשטעהער אין די אויסלענדישע מלוכות. אמת איז נאָר, אַז אויף דער סאָוויעטיש־כינעזישער גרעניץ קומען פאָר צוזאַמענשטויסען פון סאָוויעטישען מיליטער מיט די ווייס־גוואַרדיסטען.

=======

בילדער פון דער מורא'דיגער באהן-קאטאסטראפע אין לאדז

די צוויי אומגעקומענע יודישע זעלנער

יעקב דוד גערשט זעלנער פון 28. פאלק

יעקב דונסקי, זעלנער פון 28. פאלק

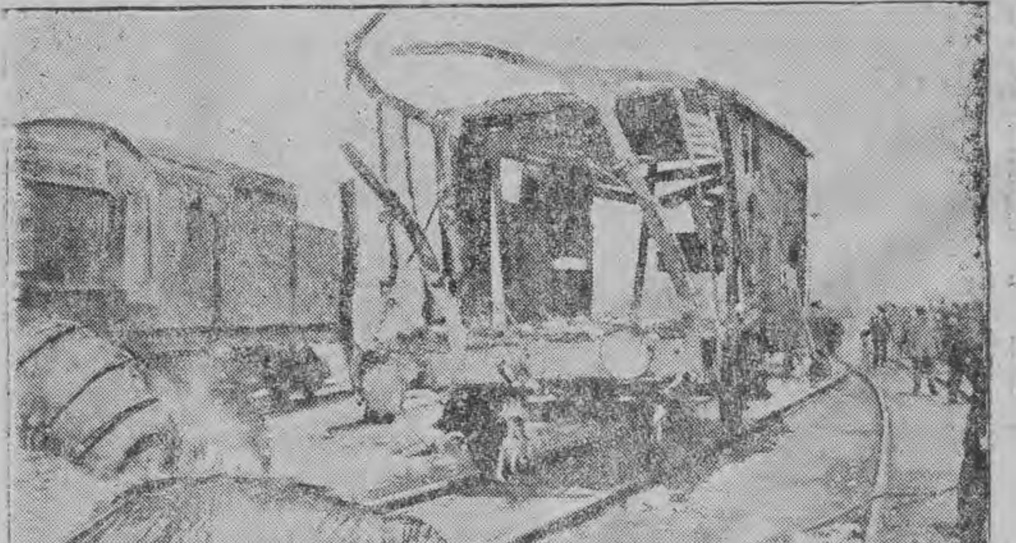

אַ צושמעטערטער וואגאן

אַ צושמעטערטער און איבערגעקערטער וואגאן

די לויה פון די אומגעקומענע—זעה 8 זייט

ווידער א ברוטאלער אנפאל פון אראבער אויפ'ן כותל מערבי

מחנה אראבער שלאגט מורא'דיג די יודען בייםדאווענען, 2 מתפללים שווער פערוואונדעט

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש) דער גאנצער יודישער ישוב אין ארץ ישראל איז מירעס אויפגערודערט פון א נייעם ברוטאלען אנפאל מצד די אראבער אויף דעם כותל מערבי.

פרייטאג־צונאכטס איז א מחנה פון העכער הונדערט אראבער בעפאלען דעם שטח פון כותל, די אראבער זענען געווען בעוואפענט מיט שטעקענס און שטילעטען. זיי האבען געשטאכען די יודען, וואס האבען זיך דארט געפונען ביים דאווענען גע־שלאגען זיי מכת רצח, צוריסען די סידורים. זיי האבען זיך אריינגעריסען אין דער עפענונג פון ייעם בנין, וואס ווערט דארט אוועקגעשטעלט און חרוב געמאכט אלצדינג, וואס זיי האבען געפונען. 2 יודען זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

צווישען די יודען אין א"י הערשט צוליב דעם אנפאל א געוואלדיגע אויפרעגונג.

די גרעסטע היסטארישע געשעהעניש ביי יודען

פאר די 2000 יאהר פון גלות

פראפ. ווייצמאן און פעליקס ווארבורג וועגען דער יודישער אגענץ

ציריך, 17. (יט"א טעלעגראפיש) דעם קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור איז געלונגען צו בעקומען אינטערוויאוען מיט פראפ. ווייצמאן און פעליקס ווארבורג וועגען דער געשאפענער יודישער אגענץ.

פראפ. ווייצמאן האט געזאגט, אז דאס שאפען פון דער יודישער אגענץ איז די וויכטיגסטע געשעהעניש אין דער יודישער געשיכטע פאר'ן לויף פון 2000 יאהר. זי האט א בעדייטונג נישט בלויז אין עקאנאמישע, נאר אויך א מאראלישע. די ציוניסטען און נישט־ציוניסטען וועלען זיך ענדליך אנהויבען נעגענזייטיג צו פערשטעהען.

פראפ. ווייצמאן גלויבט טיף אינ'ם ערפאלג פון דער צוזאמענארבייט. די ענגלישע רעגירונג וועט גענוי אינפארמירט ווערען וועגען דער גרויסער געשעהעניש פון שאפען די אגענץ.

פרעז. פעליקס ווארבורג האט געזאגט, אז די אגענץ וועט נישט דארפען זיין קיין נייע ריכטליניע פאר דער ארבייט איבער'ן אויפבוי פון א"י. פון דער אגענץ וועלען געניסען אלע טיילען פון דער פאלעסטינער בעפעלקערונג, די נישט־יודען צוגלייך מיט די יודען. די צוזאמענארבייט מיט די ציוניסטען איז א גרויסע מאראלישע בעפרידיגונג. ער גלויבט מיט דער צייט איבערצוגעבען דעם הויכען אמט אנ'אנדער פערזאן, וועלכע וועט זיך דאס מעהר פערדינען, ווי ער.

וואס נוגע דעם „רושאינט" וועט ער ווייטער פיהרען זיין טעטיגקייט לטובת דער יודישער בע־פעלקערונג פון מזרח־אייראפע.

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש) פון ארץ ישראל זענען אפגעשיקט געווארען פיל בע־גריסונגס־דעפעשען צו דער שאפונג פון דער יודי־שער אגענץ, דערונטער פון הרב קוק, פון תל־אביב'ער שטאט־ראט א. אז. וו.

א גרויסער סקאנדאל מיט א היסטארישען דיוואן

גראף בראניצקי וויל פערקויפען קיין אויסלאנד א היסטאריש קונסטווערק

די רעגירונג קויפט אב דעם דיוואן פאר 800 טויזענט זלאטעם

ווארשא, 17. (טעלעפאניש) גראף בראניצקי, דער איינגענטימער פון ווילאנאוו האט זיין אייגענעם היסטארישע קונסט ווערק פון גרויסען ווערט וועל־כער ער האלט אין דער גאלעריע אין ווילאנאוו. לעצטענס האט זיך די רעגירונג דערוויסט, דאס גראף בראניצקי וויל פערקויפען א היסטארישען דיוואן, וואס איז אין יאהר 1683 צוגענומען געווארען ביי די טערקען בעת זייער מפלה הינטער וויען.

לויט דעם הערשענדען געזעץ פון אבהיטען היסטארישע אלטערטימליכקייט זענען אזעלכע זאכען בשום אופן נישט ערלויבט ארויסצופיהרען קיין אויסלאנד. גראף בראניצקי האט אבער נישט קוקענ־דיג אויפ'ן געזעץ און געהיים אונטערגעשריבען א קאנטראקט לויט וועלכען ער פערקויפט דעם היס־טארישען דיוואן א געוויסען וואהראם איס בוכיאפי, וועלכער האט איהם ווייטער פערקויפט קיין פאריז צו א געוויסען קאלאנר גובענקיאן.

צוליב דער מורא, אז דער דיוואן זאל נישט ארויסגעפיהרט ווערען קיין אויסלאנד האט דער ווארשאווער וואיעוואדע ה' טווארדא פערא'ענט דער פאליציי אויסצוזוכען דעם דיוואן און איהם צו פערהאלטען. צום גליק האט די פאליציי נאך גע־פינען דעם דיוואן אין ווילאנאווער פאלאץ. עס איז תיכף דארט אוועקגעשטעלט געווארען א שטארקע פאליצייוואך, וואס היט בייטאג און ביינאכט בכדי דער גראף זאל דעם דיוואן נישט אין געהיים ארויס־פיהרען.

לויט דעם הערשענדען געזעץ האט די רעגירונג דאס רעכט אויסצוקויפען אין משך פון דריי טאג היסטארישע אלטערטימליכקייטען בכדי אפצוהיטען אז זיי זאלען נישט ארויסגעפיהרט ווערען קיין אויס־לאנד, זי מוז אבער צאהלען דעם פרייז וואס דער פערקויפער בעקומט. גראף בראניצקי בעקומט א־בער ווי ער ערקלערט, 20 טויזענד ענגלישע פונט, דאס הייסט אנ'ערך פון א מיליאן זלאטעם.

כאראקטעריסטיש איז ווען גראף בראניצקי האט בעדארפט בעצאהלען ירושה שטייער, האט ער מאכט אבגעשאצט זיין גאנץ פערמעגען אלע אל־טערטימליכקייטען צוזאמען מיט דעם פערסישען דיוואן אויף דער סומע פון א האלבען מיליאן זלא־טעם ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט, אז דאס איז א נאציאנאלער דעפאזיט. אויף דעם סמך האט ער אויך געצאהלט א קליינעם פערמעגען שטייער.

ווארשא, 17. (טעלעפאניש) אין שייכות מיט דעם ענין וועגען היסטארישען פערסישען דיוואן, וואס גראף בראניצקי האט פערקויפט קיין אויס־לאנד, איז היינט נאכמיטאג פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטערען־ראט, אויף וועלכער עס איז בע־שלאסען געווארען אבצוקויפען ביים גראף דעם דיוואן פאר 800,000 זלאטעם.

א דרייפאכער מארד

צוליב א געשלעג פון קינדער

סטרי, 17. (ספ. טעל.) די קינדער פון וואסילי פיערקאוו פון וואלא זאבערעזשצקא האבען זיך צושלאגען מיט די קינדער פון זייערע שכנים דמיטרי אלעקס און וואסילי מאקסומאוויטש. צווי־שען די עלטערן פון די קינדער איז צוליב דעם אויסגעבראכען א מחלוקה, בעת וועלכער פיערקאוו האט מיט א מעסער געשטאכען אין הארצען מאקסי־מאוויטשען, וועלכער איז תיכף געשטארבען, דער־נאך האט ער שטערבליך פערוואונדעט אלעקסין און אויך דעם דריטען ברודער וואסילי. די פער־וואונדעטע האט מען אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל.

די פאליציי האט דעם דרייפאכען מערדער ווי אויך זיין פאטער דימיטרי ארעסטירט. דער דאר־זיגער מארד צוליב אזא נישטיגער סבה האט אין דער גאנצער געגענד ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג.

דעמאנסטראציע פון דער קא־מוניסטישער יוגענד אין ווארשא

ווארשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער ארגא־ניזירטער אנטי־מלחמה־אקציע פון די קאמוניסטען, איז היינט האלב 9 א זייגער אין אוונט פארגעקומען א מאניפעסטאציע פון דער קאמוניסטישער יוגענד פאר'ן בנין פון אויסערן־מיניסטעריום. לויט דעם אפיציעלען קאמוניקאט וואס איז ארויסגעגעבען גע־ווארען זאל מען אויך האבען אויסגעהאקט איינינע שויבען. עס איז תיכף ארויסגערופען געווארען פא־ליציי, וועלכע האט די דעמאנסטראנטען צוטריבען, דערביי זענען ארעסטירט געווארען 20 פערזאן.

יודישער הילפס־פעראיין
„תומכי אורחים"
פאמארסקא 18.

היינט, זונטאג, דעם 18 אויגוסט, 3 א זייגער נאכמ.
ווערט איינגעארדענט אין פארק העלענאוו לטובת דעם הילפס־פעראיין
„תומכי אורחים"

פארק
העלענאוו

א גרויסער גארטען־פעסט

אויפטריט פון א ציגיינער־כאר פון 25 פערזאן
מענער און פרויען אונטער דער אנפיהרונג פון די בעריהמטע קינסטלער
סערגיי באדיא און זלאדקאוויטש
מיט דעם אנטייל פון די טענצערינס טאמארא און מאריא.
שים־בודעס ∴ קארוזעלע ∴ לודקעס ∴ קאנפעטי

מיט א איבערראשענד רייך פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט בעוויזען צו זעהן.

2 ארקעסטערס
א סימפאנישער ארקעסטער פון 40 פערזאן
:—: אונטער לייטונג פון ה' מ ע ל ג :—:
ווי אויך א גרויסער בלאז־ארקעסטער אין 2־טען גארטען
פאנטאווע לאטעריע פון 4000 ווערטפולע פאנדען.
בלומען־שלאכט. ∴ 10 אווענר ראקעטען און בענגאליש פייער.

יעדעס קינד בעקומט ביים אריינגאנג א פריז. גענויערעס אין די פראגראמען. אריינגאנג פאר ערוואקסענע 1.50 זל פאר שילער און קינדער 50 גר. אין פאל פון א אונגינסטיג וועטער קומט די פערוואלונג פאר זונטאג ד. 25 ד.ח.

זומער־טעאטער
Hollywood
(אמאליגער „נאנג")
16 צעגעלניאנא 16

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער דאפעלט־פראגראם! מיט דער בעטייליגונג פון די ניי־ענגאזשירטע קרעפטען פון ווארשאווער טעאטער־רעווי סטאניסל. ריבאטשעווסקא, רישארד מישעוויטש ווי אויך א ציגיינער־כאר פון 18 פערזאן.
1) עס וועט געגעבען ווערען די רעווי פון די לעצטע שלא־גערס פון די ווארשאווער טעאטערס אויף דער טעמע:
„די פרוי אין יאהר 2000"
2) אויפ'ן עקראן: די גלענצענדע מיט שאמפאנער הומאר קאמעדיע „די שולע פון פלירט". ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' שלאסבערג.
אנהויב פון 1. סעאנס 8 אוו., פון צווייטען־10 א זייגער. ביים טעאטער א ערשטקלאסיגער בופעט. דער זאל איז פערזיכערט אין פאל פון א רעגען.

Drogiej przyjaciółce
p. LOLI RADOMSKIEJ
z okazji wyjazdu do Paryża – życzy szczęśliwej podróży i dobrobytu
Tola Zylberberżanka.

אויגענארצט
ד"ר שוויג
צוריקגעקעהרט
ZAWADZKA 6.
Telefon 35-01
עמפפאנגט פון 1–11
און פון 4—6 נאכמ.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, שבת קודש נפטר געווארען אין עלטער פון 67 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער און ברודער

ישראל יצחק הלוי רייטשיק

בן ר' יהודה צבי שוחט ז"ל

(שוחט מעיר לודז).

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, י"ב מנחם אב (דעם 18. אויגוסט 1929), 12 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, גלובנא 41 (געוואוינט קילינסקי 50), וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער אלע קרובים, פריינד און אלע אמשע־נאוווער חסידים.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

א פעהיגע
אינקאסענטקע
פאר א גרעסערער געזעלשאפטליכער אינסטיטוציע ווערט געזוכט.
אפערטען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר „L. K."
8733

שייטלעך
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארושצקא, קאמיעננא 5.

דאס לאדזשער לעבען

ייִדיש פאָלקסבלאַט

18 זונטאג — יב' אב תרפ"ט

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.23
זון-אונטערגאנג 6.55

דער מלוכה-פרעזידענט אויף די פערד-געיעגן אין פיעטרקאוו

נעכטן האָט וואָיעוואָדע יאַטשאָלט, בעזוכט די פערד-געיעגן אין פיעטרקאָוו, אין אסיסטירט, ביים אדורכפאָהרען פון טאָמאַשאָוו און צוריק אויפ'ן וועג ביז צו דער גרעניץ פון דער לאָדזער וואָיעוואודסטווע דעם מלוכה-פרעזידענט, וועלכער האָט בעוויליגט צו בעזוכען די פערד-געיעגן אין פיעטרקאָוו.

צייגענישען וועגען סחורות-אָפּשטאַמונג

(—) דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום האָט מיט-געטיילט דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, אַז פון 1 סעפטעמבער 1924 זענען בערעכטיגט אַרויסצו-געבען צייגענישען וועגען סחורות-אָפּשטאַמונג אויס-שליסליך די האַנדעלס-קאַמערן און די וואָיעוואודזטוועס.

דער געענדערטער באַהן-טאַריף פאַר משאות

דער נייער באַהן-טאַריף, וועלכער וועט איינ-געפיהרט ווערען פונ'ם 1 אָקטאָבער, זעהט פאַר-אויס אַ העכערונג פאַר איבערפיהרען תבואה פון 2 ביז 3 פראָצענט. דאָס איבערפיהרען מעהל איז פריי פון העכערונג.

פאַר איבערפיהרען קויהלען — פון 8 ביז 12 פראָצענט העכערונג. פריי פון העכערונג וועלען זיין די עקספּאָרטען אויף גדאַנסק און גדיניע.

פונ'ם 15-טען וועט טייערער ווערען דער טאַריף אויף מאַנופאַקטור, אייזען און רויה-שטאָף.

דאָס מיניסטעריום פאַר קאָמוניקאַציע אַרבייט איצט אויס ענטשפּרעכענדע אינסטרוקציעס פאַר די באַהן-דירעקציעס אין צוזאַמענהאַנג מיט די געענדערטע טאַריפען.

לאָדזער דעלעגאַציע אויפ'ן צוזאַמענפאָהר

פון פוילישע האַנדעלס-קאַמערן אין פויזען

(—) סוף פון דער אַנדערער וואָך קומט פאַר אין פויזען אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע פוילישע האַנדעלס-קאַמערן אין פוילען.

פון לאָדז פאָהרען אַרויס צום צוזאַמענפאָהר דער פּרעזעס קאָנסול ראָבערט גייער, דירעקטאָר אינזש. בייער און וויצע-דירעקטאָר זאַנד.

די אַספאַלטירונג פון פּעט-ריקאָווער גאַס

די פירמע, וועלכע אַספאַלטירט די פּיעטרי-קאָווער גאַס איז צוגעטרעטען צום אַראָפּרייסען דעם ברוק אויף פּיעטרקאָווער פון אַנדזשעיאַ ביז פרייהייטס-פּלאַץ.

מען רעכענט, אַז אין משך פון 3 וואָכען זאָל דער שטח אַספאַלטירט ווערען. די פירמע גאַראַנטירט, אַז דער אַספאַלט וועט אויסהאַלטען 12 יאָהר.

איצט ווערט אַקטועל די פראַגע וועגען אי-בערטראָגען די לאַסט בעוועגונג אויף די זייטיגע גאַסען אויף קילינסקי און וואָלטשאַנסקאַ. די דאָ-זיגע גאַסען זאָלען אויסגעפּלאַסטערט ווערען מיט גראַנים שטיינדלעך אַזוי, אַז די פּיעטרקאָווער וועט בלייבען פריי נאָר פאַר אויטאָ און דראָזשקעס פערקעהר.

ד"ר מעד. **שמעון גאָלדרינג**

רענטגענאָלאָגישער גאַבינעט

9 פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 27-64

נעמט אָן פון $11^1/_2$ ביז $2^1/_2$ נאָכמיטאָג

און פון 7 – $8^1/_2$ אין אָוועגד.

4868

מאַגיסטראַט בעט די וואָיעוואודזטווע

זי זאָל אינטערווענירען וועגען דער העכערונג פון טראַמוואַי-טאַריף

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט נעכטען אַוועקגע-שיקט אַ מעמאָריאַל צום וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט וועגען דער לעצטער העכערונג פון טאַריף אויף די לאָדזער טראַמוואַיען. דער מאַגיסטראַט ווייזט אָן, אַז די מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג פון דער טראַמוואַי-געזעלשאַפט מצד דעם מאַגיסטראַט, ווי אויך דער מאַגיסטראַט אַליין האָבען פּראָטעס-טירט געגען דער העכערונג, דערביי האָט דער מאַגיסטראַט פאָרלאַנגט, אַז ס'זאָל צוגעשטעלט ווערען אַ קאַלקולאַציע, אויפ'ן יסוד פון וועלכער די טראַמוואַי-געזעלשאַפט איז געצוואונגען געוואָ-רען צו העכערען דעם טאַריף. נישט קוקענדיג דערויף איז דער נייער טאַריף איינגעפיהרט גע-וואָרען פון 11 אויגוסט.

דער מאַגיסטראַט האָט ביז איצט נישט דער-האַלטען די געפאָדערטע אינפאָרמאַציעס, וועלכע זאָל בערעכטיגען דאָס העכערען פון טאַריף. לויט די בילאַנסען פון דער טראַמוואַי-געזעלשאַפט זעהט מען אָבער, אַז די געזעלשאַפט האָט אין יאָהר 1928 געהאַט מיט איבער 4 מיליאָן זלאָטעס מעהר הכנסה ווי אין יאָהר 1926; אין די ער-שטע 5 חדשים פון היינטיגעס יאָהר זענען די הכנסות געווען גרעסער, ווי די הכנסות אין יאָהר 1928 מיט איבער 750 טויזענד זלאָטיס. דערפון איז צו זעהען, אַז די העכערונג איז נישט גע-קומען צוליב דעם פינאַנציעלען מצב פון דער אונטערנעמונג.

צוליב דעם בעט דער מאַגיסטראַט די וואָ-יעוואודזטווע, אַז זי זאָל אינטערווענירען אין דער דאָזיגער פראַגע.

וועגען ירושה-אויסצאָהלונגען

אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום

לויט די ביז-איצטיגע פעראָרדנונגען פלעגען אַלע ירושות פון די פערזיכערונגען אויפ'ן פאַל פון טויט אויסגעצאָהלט ווערען דורך די פערזי-כערונגס-אינסטיטוציעס ערשט נאָכדעם, ווי עס פלעגען אויסגעפילט ווערען אַלע פאָרמאַליטעטען, וועלכע זענען געווען פערבונדען מיט'ן קריגען די ירושה און נאָך דעם אָפּצאָהלען דעם ירושה-שטייער.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט איצט אַרויס-געגעבען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער די פער-זיכערונגס-סומען קענען אויסגעצאָהלט ווערען פאַר'ן ענדיגען די ירושה-פאָרמאַליטעטען. די פערזיכערונגס-געזעלשאַפט דאַרף אָבער פערהאַלטען אַ פּראָצענט פון דער פערזיכערונג ביז צום אָפּרעכ-נען, צו דעקען די רעכנונג פון פינאַנץ-אַמט.

דאָס איז אָבער חל נאָר אין די פאַלען, ווען די פערזיכערונג שטייגט נישט איבער 20 טויזענד זלאָטיס.

פערשידענע אָנבאָטען אין דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער

(—) אין דער האַנדעלס-קאַמער געפינען זיך פאָלגענדע אָנמעלדונגען:

אַנ'עקספּאָרט-אימפּאָרט-פירמע אין מאַראָקאָ וויל קויפען איינמאַליג אַ גרויסען טראַנספּאָרט גראָב גראַנאַטען-טוך. די מוסטערן פון דער סחורה קען מען זעהען אין האַנדעלס-קאַמערן.

אַ בערלינער פאַבריק פון רעכען-מאַשינען זוכט אַ פערטרעטער אויף פוילען.

אַ לאָנדאָנער פירמע זוכט די פערטרעטער-שאַפט פון פוילישע טעקסטיל פאַבריקען, וואָס אַרבייטען אויס הויזען און אַנצוג-שטאָף פאַר דעם עקספּאָרט קיין מזרח.

אַ בולגאַרישע פירמע זוכט אַ פערטרעטונג פון פאַבריקען, וואָס אַרבייטען אויס מאָהער-סחורות אויף דאַמען-פּאַלטענס, ווי אויך סחורות, וואַסאימיטירען פוטער, ווי פּלוש א. א.

אַ האָלענדישע עקספּאָרט-פירמע זוכט פּלאַ-נעל קאָלדרעס (זשאַקאַרד) די מוסטערן געפינען זיך אין דער האַנדעלס-קאַמער.

ווי אַזוי פערהיט מען זיך פון בויך-טיפוס?

פּראָפּאַגאַנדע-פּלאַקאַט פון מאַגיסטראַט

(מ) צוליב דעם, וואָס עס פערמעהרען זיך, אין דער איצטיגער זומער-צייט, די פאַלען פון בויך-טיפוס, האָט די געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַ-גיסטראַט פערעפענטליכט אַ פּראָפּאַגאַנדע-אַפיש „ווי אַזוי זיך צו פערהיטען פון בויך-טיפוס".

1) בויך-טיפוס איז אַנ'אַנשטעקענדיגע קראַנקהייט. 2) די מיקראָבען פון טיפוס געפינען זיך אין אורין און צואה פון אַפילו לייכט-קראַנקע, 3) די הענד פון פערזאָנען, וואָס געהען אַרום אַ קראַנקען האָבען שוין די מיקראָבען, דעם קראַנקעס וועש, טיש-מכשירים און די פליגען וואָס זעצען זיך אויף די אויסגערעכענטע זאַכען זענען אַ קוואַל פון נייע ערקראַנקונגען, 4) די מיקראָבען פון טיפוס בע-קומען זיך אַדורך פון די קלאָזעטען אין די ברונעמס און שטעקען אָן דאָס וואַסער, 5) דאָס אָנגעשטעקטע וואַסער פעראומרייניגט די לעבענס-מיטעל-פּראָדוק-טען, וועלכע מ'שווענקט דערמיט איבער, די געוואַ-שענע מכשירים און די פונאַנדערגעלאָזטע מילך.

דעריבער דאַרף מען:

1) די קראַנקע אויף טיפוס אונבעדינגט אָפּ-נהעניצען פון געזונדע;

2) די מיקראָבען אין קראַנקעס אָפּגאַנג דאַרף מען אונשעדליך מאַכען דורך אַריינגיסען אין די מכשירים קאַלך-מילך, קאַלך-מילך דאַרף מען אויך אַריינגיסען אין דעם קראַנקענס וועש, איידער מ'־טינקט זיי איין אין הייס וואַסער מיט סאָדע; 3) עטליכע מאָל אין טאָג דאַרף מען וואַשען די הענד מיט הייס וואַסער און זייף. דאָס גענוצטע וואַסער באַלד אויסגיסען אין דעם אָפּטריט אַריין; 4) נוצען צום שווענקען אַפילו די קוכען-מכשירים ווי אויך צום שווענקען דאָס מויל — געקאָכט וואַסער; 5) אויס-מיידען צו נוצען רויהע עסענס (פּרוכטען), גרינצייג; 6) זיך לאָזען נעגען טיפוס איימפען. די אימפונג ווירקט אין משך פון עטליכע חדשים; 7) וועגען יעדען פאַל פון קראַנק ווערען אויף בויך-טיפוס, אָדער אַפילו ווען עס איז פערהאַן אַ פערדאַכט אויף דער חולאת, באַלד מיטיילען די געזונדהייטס-אָפּטייר-לונג, (פרייהייטס פּלאַץ 1 צימער 8) אָדער דעם ענטשפּרעכענדען סאַניטאַרען אויפזיכט.

די אַדרעסען פון די סאַניטאַרע אויפזיכטען זענען פאָלגענדע:

אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37; פּיראַמאָוויטש 10; זשעראָמסקאַ 4; קאָפּערניק 19; פּשעיאַזד 86; סאָסנאָוואַ 1; וואָלטשאַנסקאַ 251 און באַזאַרנאַ 4.

משוגע געוואָרען אויס נויט

דער אויסגעהונגערטער אַרבייטער אַוועקגעפירט קיין קאָכאַנובעק

(2) צוליב דעם איצטיגען קריזיס און רעדוק-ציעס אין די פאַבריקען, האָט אויך פערלוירען די אַרבייט אַ געוויסער יוזעף מולאַרטשיק. ביי מו-לאַרטשיק'ן אין שטוב האָט אָנגעהויבען אַרייצו-קוקען נויט און הונגער. נעכטען נאָכמיטאָג איז מולאַרטשיק אַוועק צו זיינס אַ בעקאַנטען שטשע-טשינסקי אויף פּיעטריקאָווער 69, כדי זיך צו באָרגען עפּיס געלד, ווייל מולאַרטשיק, זיין פרוי און זיינע קינדער האָבען זייט 2 טעג שוין נישט געהאַט געגעסען. דאָרט האָט ער זיך אָבער דער-וואוסט, אַז שטשעטשינסקי איז אַוועקגעפאָהרען און מ'ווייסט נישט ווען ער וועט צוריקקומען. דאָס האָט אַזוי שטאַרק געווירקט אויף מולאַר-טשיק'ן, אַז ער האָט אויפ'ן אָרט בעקומען אַ פוריע-אַטאַק. ער האָט אָנגעהויבען אַראָפּצורייסען פון זיך די מלבושים און זיך שלאָגען קאָפּ אין וואַנד, די שכנים האָבען דעם אומגליקליכען גע-בונדען און אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, וועל-כע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין דער שטאָטישער „זביאָרניע", דאָרט האָט מולאַרטשיק בעקומען אַ צווייטען אַנפאַל, און מ'האָט איהם געמוזט אָפּפיה-רען קיין קאָכאַנובעק.

אַ מיטינג פון סעזאָן-אַרבייטער

(2) צוליב דעם, וואָס דער אַרבייטסלאָזער פאָנד האָט בעשלאָסען אויסצושליסען די סעזאָן-אַרבייטער פון אויסצאָהלען אַרבייטער-אינטערשטי-צונגען, איז פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג פון די סעזאָן-אַרבייטער.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דע-לעגאַציע צום אַרבייטס-מיניסטעריום מיט אַ מע-מאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען אויף דער גרויסער נויט צווישען די סעזאָן-אַרבייטער און ס'ווערט געבעטען אָפּצושאַפען דעם פערבאָט פון דעם אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

אויפגעריסען אַ פּרימוס-מאַשינקע

פערוואונדעט שווער אַנ'עלטערען ייד

(2) נעכטען האָט אין דער וואוינונג פון פרענ-קעל, אויף גדאַנסקאַ 40, אויפגעריסען אַ פּרימוס-מאַשינקע, דער אויפרייס איז געווען אַ פאַטאַלער. דער 70 יעהריגער חיים פרענקעל, וועלכער איז געשטאַנען נעבען דער מאַשינקע איז שווער אָפּגע-בריהט געוואָרען, איהם האָט ערטיילט הילף דער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע.

אַמטליכעס

נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב און צוריק איבערגענומען זיין אַמט דער לייטער פון דער זעלבסטפערוואַלטונג-אָפּטיילונג, ה' קאַז-מיעריש קאָזלאָווסקי.

שטראָפען פאַר אַנטיסאַניטאַרען צושטאַנד פון הייזער

פאַר'ן אַנטיסאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער זענען בעשטראָפט געוואָרען די הויז-ווירטען אויף זאַכאָדניע 54 און קאָנסנאַ 36 מיט 3 טאָג אונבעדינגטען אַרעסט, די ווירטען פון די הייזער אויף ציגעל-גאַס 68, פּאָמאָרסקאַ 108 און זאַכאָדניאַ 66 צו 50 זלאָטעס שטראָף.

נישט געלונגענער זעלבסטמאָרד

(2) אויף זגערזשער 75 איז נעכטען געגאַנ-גען אַנ'עלטערער פערשוין אין אַ שיכורען צו-שטאַנד. אין אַ געוויסען מאָמענט איז דער פערשוין אַראָפּגעשפּרונגען פון טראָטואַר און זיך געוואָרפען אונטער דעם אָנקומענדען טראַמוואַי. צום גליק האָט זיך דעם מאַשיניסט איינגעגעבען בעצייטענס איינצוהאַלטען דעם טראַמוואַי, דער פערשוין האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז וולאָדיסלאַוו מאַטושאַק פון קרושוויצקאַ 9, ווי ער האָט ערקלעהרט האָט ער געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

געכאַפּט אַ קלויסטער-גנב

(2) דאָנערשטאָג נאָכמיטאָג האָט זיך אין לאַגעווניקער קלויסטער אַריינבעקומען אַ גנב, וועלכער האָט אָנגערויבט אַ פולען זאַק הייליגע חפצים און דערמיט אָנגעהויבען צו ענטלויפען. דעם גנב האָבען בעמערקט עטליכע מענשען, וועלכע האָבען זיך געפינען אין וואַלד און האָבען איהם אָנגעהויבען נאָכצויאָגען. נאָך עטליכע מינוט יאָגען, האָט מען איהם געכאַפּט און מ'האָט איהם אַזוי צושלאָגען, אַז ער האָט פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. ערשט די פּאָליציי האָט דעם גנב אָפּגעראַטעוועט פון אַ זיכערען טויט, ווייל ביי דעם המון איז געווען בעשלאָסען דעם קלויסטער-גנב צו דערהרגענען. דער גנב איז דער 17-יעהריגער זיגמונט כערזשינסקי. מען האָט איהם אָפּגעפיהרט קיין לאָדז און איינגעשפּאַרט אין טורמע.

געגאַנגען „פערשיט"...

(2) פאַריגע נאַכט האָט מען אויף הויזער-גאַס 5 בעגנבעט דעם סוחר הערמאַן וויינטרויב. די פּאָליציי האָט גלייך אונטערגענומען אַנ'אויס-פאָרשונג און עטליכע שעה אַרום איז דער גנב וואַצלאַוו טיגעלסקי פון קאָנאַרסקי 5 אַרעסטירט געוואָרען צוזאַמען מיט די געגנבעטע זאַכען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), באַר-טאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95), ראָזענבלום (ציגעל-גאַס 12), גאָרפיין (וווסכאָדניאַ 54), קאָפּראָוו-סקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

די צוויי ריזיגע לויות

פון די אומגעקומענע קריסטליכע קרבנות, בעת דער לעצטער באהן-קאטאסטראפע

פרייטאג ארום 3 א זייגער בייטאג איז פארגעקומען די לויה פון די דריי קריסטליכע וועלנער, וועלכע זענען אומגעקומען, בעת דער שרעקליכער באהן־קאטאסטראפע אונטער לאדז. די לויה איז געווען א גרויסע מאניפעסטאציע פון מיטגעפיהל און טרויער נאך די יונג־אומגעקומענע, עס האבען אין דער לויה אנטיילגענומען א חוץ די פארשטעהער פון דער מיליטערישער מאכט מיט גענעראל מאלא־כאווסקי און אפיצירען קארפוס פון 28. פיעכאטע פולק בראש, אויך פארשטעהער פון דער פאליצי־מיט קאמענדאנט ניערזשעלסקי בראש; רעפרע־זענטאנטען פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט מיט'ן סטאראסטע סטשעמינסקי און אויך פיל טויזענ־דער קעפיגער המון.

נאך דער טרויער פון די וועלנער אורבאניאק מישניעווסקי, וועלכע שטאמען פון דער לאדזער אומגעגענד זענען נאכגעגאנגען זייערע נאהענטסטע קרובים און עלטערען. דאס געשריי און געוויין פון מוטערס האבען געריסען דאס הארץ און פיל פון די מלוים האבען מיט זיי מיטגעוויינט. נאך דער טרויער פון וועלנער לאפקיעוויטש, וועלכער שטאמט פון ליציען איז נאכגעגאנגען זיין איינציגער ברודער, וועלכער, א טיף געבויגענער אונטער דער לאסט פון דעם איהם געטראפענעם אומגליק.

בעכטן בייטאג איז אויך פארגעקומען די לויה פון די דריי באהן־בעאמטע, וועלכע זענען אומגעקומען בעת דער שרעקליכער באהן־קאטאס־טראפע.

מיט דער לויה פון די באהן־בעאמטע האבען זיך פערנומען די באהן־בעאמטע, וועלכע האבען געשאפען א ספעציעלען קאמיטעט און געוואמעלט צווישען די חברים די נויטיגע סומען אויף דער לויה.

דער אומגעקומענער באהן־בעאמטער איגנאצי גושעגעלייערא שטאמט פון לאסק. צו דער לויה זענען געקומען זיינע קרובים און נאהענטע. ער האט 10 יאהר געארבייט אלס באהן־בעאמטער. ער האט פער'יתומט א פרוי מיט צוויי קינדער, א 10 יעהריג מעדעלע און 7 יעהריג יונגעלע. אז די דירעקציע וועט אויסצאהלען דער אלמנה מיט די יתומים פאר דריי חדשים ענטשעדיגונג וועט די דירעקציע זיין אין ארדנונג און די פער'יתומטע וועלען האבען אנ'ערך 6000 זלאטעס. קיין אנדערע מיטלען צום לעבען האבען זיי נישט.

דער צווייטער קרבן — אנטאני שפאנדער געהילפס־מאשיניסט האט ערשט צוריק מיט צוויי חדשים חתונה־געהאט, די יונגע פרוי וועט בעקומען פאר 1 חודש ענטשעדיגונג.

קוביאק א לאדזער האט געארבייט אין דער באהן־דירעקציע פיר יאהר. אויך זיין פרוי וועט בעקומען פאר א חודש ענטשעדיגונג.

די לויה פון די באהן־בעאמטע איז אויך געווען פרעכטיג ארגאניזירט. די טרומנעס האבען געטראגען אויף זיך די חברים־באהן־בעאמטע ביז'ן צמענטאזש. נאך יעדער טרומנע זענען נאכגעגאנגען די נאהענטסטע און בעקאנטע פון די אומגעקומענע. בעת דער לויה האט געשפילט אנ'ארקעסטער פון די באהן־בעאמטע. די עגלות מיט די קרענץ זענען נאכגעפאהרען נאך דער לויה.

*

דער ארעסטירטער וועקסלער מיכאל וואראנסקי איז נעכטען איבערגעפיהרט געווארען פון דעם אויס־פארשונגס־אמט אין טורמע אויף קאפערניק־גאס. אויב דאס געריכט וועט קוואליפיצירען זיין שולד אלס נישט פארויכטיגקייט אדער נישט־געוויסענ־האפטיגען אויספיהרען, זיינע פליכטען דראט איהם לויט'ן פאראגראף 636 פונ'ם שטראף־קאדעקס ביז צוואי יאהר שטראף.

*

ווי מיר דערוויסען זיך, האט די קאמיסיע אויס־צופארשען די סיבה פון דער גרויסער באהן־קאטאסטראפע אונטער לאדז פארגעלעגט דעם מלוכה סעקרעטאר און קאמוניקאציאנס־מיניסטער־יום, אינזשינער טשאפסקי א בעריכט פון וועלכען עס איז צו זעהען, אז דער איינציגער שולדיגער אין דער קאטאסטראפע איז דער וועקסלער מיכאל וואראשינסקי.

*

דער געזונד־צושטאנד פון די פערוואונדעטע וועלנער און באהן־בעאמטע פערבעסערט זיך אויף אזוי פיל, אז קיינעם דראהט שוין נישט דער טויט.

דריי פון זיי דראהט אבער אנ'אמפוטאציע פון די פיס און הענד.

בלוטיגער אנפאל אויף א פאליציאנט אויף דער בארשא גאס

פאליציאנט און א אנפאלער אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אבגעפיהרט איז שפיטאל — די איבריגע אנפאלער אנטלאפען — פאליציי פערפאלגט די אנפאלער

(ב) נעכט אין די פארנאכט שעה'ן איז אויף דער בארישער גאס אין באלוט פארגעקומען א בלוטיגע טראגעדיע, וואס האט זיך פערענדיגט דער־מיט דאס צוויי פערזאן, דערונטער א פאליציאנט, זענען אין שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

ארום האלב 7 אין אוונט איז דער פאליציאנט אויף רונ. בארישא און אלעקסאנדער גאס פלוצלינג אלארמירט געווארען דורך פערצווייפעלטע הילפסר־רופען.

ער איז באלד אוועק אין דער ריכטונג פון די געשרייען און פאר דעם הויז נומער 12 אויף דער בארישא גאס האט ער אנגעטראפען אויף איינגע פערזאן, וואס האבען זיך מערדערליך געשלאגען. ארום די שלעגער האט זיך פערזאמעלט א גרויסער עולם, וואס האט זיך צוגעקוקט דעם געשלעג, איינגע פון די האבען בעקומען נערוועז אטאקעס און זייערע געשרייען האבען דאס אלארמירט דעם פאליציאנט.

אין דעם מאמענט ווען דער פאליציאנט האט געוואלט צוטרייבען די שלעגער האט איינער פון זיי איהם מיט א שטארקען קלאפ פון דער פויסט אין פנים פערטומעלט און די איבריגע האבען איהם אנידערגעווארפען אויף דער ערד און איהם אונ־רחמנות'דיג און מערדערליך אנגעהויבען צו שלאגען.

ווי עס האט זיך דערוויסען האבען די שלע־גער ביים בעהייזען זיך פון פאליציאנט געמאכט שלום און זיך געמיינסאם געווארפען אויפ'ן פאליציאנט.

דער פאליציאנט האט וועלענדיג פערטיידיגען זיין לעבען, ארויסגעכאפט ד ישווערד, איינער פון די אנפאלער, האט איהם אבער די ארויסגעריסען פון דער האנד און שלאגענדיג איהם מיט איהר איהם געמאכט 9 וואונדען.

איינגע וואונדען האבען איהם געטראפען אין קאפ, און בעגיסענדיג זיך מיט בלוט איז דער פאליציאנט געלעגען אויף דער ערד. די אנפאלער האבען איהם אלס טויטע געהאלטען און איינ־פיינגען.

ענדליך איז דעם פאליציאנט געלונגען ארויס־צוכאפען דעם רעוואלווער און ער האט 6 מאל נאכ־געשאסען נאך די ענטלויפענדע אנפאלער.

איינער פון די אנפאלער איז אניהערגעפאלען אויף דער ערד א פערוואונדעטע.

דערווייל האבען די שכנים אלארמירט דעם שכנה'דיגען פאליציי־קאמיסאריאט, וועלכער האט הגנע דעם פאל געמעלדעט דער גיכער הילף.

אויפ'ן ארט פון געשעהעניש איז היפף אנגע־קומען דער קאמענדאנט פון דער לאדזער פאליצי, פאראינספעקטאר ניערזשעלסקי, ווי אויך דער לייטער פון ערשטען קאמיסאריאט ראנטשוק.

דעם פערוואונדעטען פאליציאנט ענגעוויטשאק טשינסקי, האט מען אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל פון הייליגען יוזעף.

דעם פערוואונדעטען אנפאלער, וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען אלס דער 21 יעהריגער סטאניסלאוו חארקעוויטש פון זמאקעוויטשא 12 האט מען אויך אין א געפעהרליכען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל. די קויל האט ארורכגעשאסען די קישקעס.

די איבריגע צוויי אנפאלער דענען, אויסנוצענדיג דעם טומעל, ענטלאפען.

די אבלאווע נאך די ענטלאפענע ווערט אנגע־פיהרט אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון קא־מענדאנט פון דער לאדזער פאליציי פאראינספעקטאר ניערזשעלסקי און לייטער פון ערשטען קאמיסאריאט פארקאמיסאר ראנטשוק.

פראנטשישעק זוך מיר...

א פערזאומגליקטע יונגע מיידל בעגעהט זעלבסטמארד

(ב) נעכטען נאכמיטאג איז פאר'ן הויז אויף זגערזשער 87 געפאלען א יונג מיידעל. די דורכ־געהער, זעהענדיג, אז דאס מיידעל קארטשעט זיך אין וועהען, האבען ארויסגערופען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דאס מיי־דעל האט זיך פערסמ'ט מיט זאלץ־זויער און אין א שווערען צושטאנד האט ער זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס.

אין שפיטאל האט זי דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע: זי איז קעלץ, 18 יאהר אלט און הייסט סטעפאניא באנאשטשיק. מיט 4 יאהר צו־ריק איז קיין קעלץ געקומען אנ'עלעגאנטער יונ־גערמאן, האט זיך פארגעשטעלט אלס פראנצישעק רימקעוויטש, א זוהן פון א פאבריקאנט, און ער־קלעהרט, אז ער האט א פאלאץ אויף זגערזשער 87 און צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו האבען. דאס מיידעל האט איהם געגלויבט, האט אפילו ארויסגעגנב'עט ביי איהר פאטער געלד און געגע־בען איהר געליבטען אויף הוצאות קיין לאדז. נאך 3 חדשים האט דאס מיידעל דערפיהלט, אז זי וועט ווערען א מוטער. וועגען דעם האבען זיך אויך דערוואוסט איהרע עלטערן און האבען דאס מיידעל ארויסגעטריבען פון שטוב. זי איז דערי־בער געקומען קיין לאדז צו איהר פערפיהרער. אויף זגערזשער 87 האט זי אבער אזא נאמען איינגאנצען נישט געטראפען, דאס מיידעל האט פערשטאנען, אז זי איז געפאלען א קרבן פון א שווינדלער און אויסוואורף און האט בעשלאסען צו מאכען א סוף פון איהר לעבען.

אייניקעל גייער'ס איז איצט א פריי-גייער...

מיט א פאר טעג צוריק האבען מיר מיטגע־טיילט וועגען אנ'אפערע, וועלכע עס האט אויס־געפיהרט דאס אייניקעל פונם גרויס-אינדוסטריע־לער לודוויג גייער.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז גייער אויף דער גאראנטיע פון זיינע קרובים ארויסגעלאזט געווא־רען פון טורמע אויף דער פריי ביז צום געריכט.

מען שלאגט זיך א ביסעל

אויף אנדזשעיא גאס האט אויסגעבראכען א בלוטיג געשלעג צווישען דעם 27 יעהריגען בראַ־ניסלאוו טויאקאווסקי אנדזשעיא 58 און דעם 28 יעהריגען סטאניסלאוו זלאטשא, די ארויסגערופע־נע פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט די ערשטע הילף און די פאליציי האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און צוגעצויגען בײדע צו פעראנט־װארטליכקייט פאר שטערען די געזעלשאפטליכע ר.ה.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

צוריקגעקעהרט

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד־לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6—9 אוו.

צווישענקלובישע שאסיי=געיעגען

איינגעארדענט דורך די ציקליסטען=סעקציע פון „בר=כוכבא"

(—) דער ריהרעוודיגער טורן-און ספארט־פעראיין „בר-כוכבא" ארדענט איין היינט 9 אזייגער פריה אויפ'ן שאסיי קשיוויע-זגערזש צווישען קלוב-געיעגען אויף ראווערען. עס וועלען פארקו־מען פאלגענדע געיעגען: 1) יוניארען-געיעג 20 קילאמעטער פאר אלע 2) הויפט-געיעג —75 קי־לאמעטער, נאר פאר מיטגלידער פון ציקליסטען־פארבאנד 3) טוריסטען-געיעג 20 קילאמעטער פאר אלע, 4) צווישען-קלוב-געיעג 25 קילאמע־טער נאר פאר פעראיינס-מיטגלידער.

דער סטארט קומען פאר 9 א זייגער פריה. מעדיצינישע הילף וועט ערטיילען ביי א נויט־פאל די פאגאטאוויע פון לינת-הצדק. די זשעטא־נען-פערטיילונג וועט פארקומען אויפ'ן ארט. צום ריכטער-קאלעגיום געהערען: קארפינסקי, רילניצקי, פלאצעק, קראוועק, צבעל און שטראוויים.

היינט — גארטען-פעדווילונג

לטובת „תומכי אורחים"

היינט קומט פאר אין פארק „העלענאוו" א גרויסע גארטען-פערוויילונג פערבונדען מיט פער־שידענע אטראקציעס לטובת דער הילפס-אינסטי־טוציע „תומכי אורחים". די דאזיגע פילאנטראפישע אינסטיטוציע איז גוט בעקאנט דער היגער יודי־שער בעפעלקערונג און איז ווערט אונטערשטיצט צו ווערען.

אנגענומען זיך דער מוטערס קשיווע

און 5 מאל געשאסען אינ'ם טאטען

אין דארף זשימסקא, אונטער לאדז האט זיך אפגעשפילט פאלגענדע שרעקליכע פאמיליען־טראגעדיע. דער פויער מיכאל קאליזשני פלעגט אהן רחמנות מאלטרעטירען זיין פרוי מאריאנא. זייער 19-יעהריגער זוהן מאריאן האט בעשלאסען אנצונעהמען זיך פאר דער מוטער, און עהרגעצ־טען, ווען דער פאטער האט זיך ווידער אנגעהוי־בען טשעפען צו דעם מוטער האט מאריאן ארויס־געכאפט א רעוואלווער און 5 מאל אויסגעשאסען אין פאטער. אין א גוססדיגען צושטאנד האט מען דעם פאטער געבראכט קיין לאדז אין שפיטאל. דער זוהן איז ארעסטירט.

אזא טייערער קאלעגע —

ער גייט טון זיין חבר א טובה און ווערט נעלם

(ב) א געוויסער יוזעף מיכלעוויטש פון טא־מאשאוו (קושיזשאווא 22) האט געהאט א גוטען בעקאנטען און קאלעגע, א געוויסען יחיאל גאלד־בערג, צו וועלכען ער האט געהאט גרויס צוטרוי. עהרגעכטען האט מיכלעוויטש געהאט צו צאהלען אין „באנק פאלסקי" וועקסלען אויף א סומע פון 1233 זלאטים. ער האט דעריבער געבעטען זיין פריינד גאלדבערג, אז ער זאל געהען אין באנק און פאר איהם אויסקויפען די וועקסלען. דערביי האט ער גאלדבערג'ן געגעבען די נויטיגע סומע.

גאלדבערג האט דאס געלד גענומען, די וועקסלען נישט בעצאהלט און ביז איצט בכלל נישט צוריקגעקומען. ווי ער האט זיך שפעטער דערוואוסט, איז גאלדבערג אוועקגעפאהרען קיין לאדז. מיכלעוויטש האט געמאלדען דער פאליציי, וועלכע זוכט דעם שווינדלער.

א קוויט שלום בית

מיט א פאליצייאישען פראטאקאל

אויף פשענדזעלניאנא 36 האט אויסגעבראָ־כען א געשלעג צווישען דעם פארפאלק סטאניא־שיק. דערביי האט דער 50-יעהריגער פראנצישעק סטאניאשיק מיט עטליכע קלעפ צובראכען זיין 52-יעהריגער מאריאנא א קינבאק. זי האט איהם אויך נישט געשאנעוועט און איהם אזוי צוהוירגעט אז פאגאטאוויע האט זיי ביידע געמוזט ערטיילען הילף. אין דעם ענין האט זיך אויך אריינגעמישט פאליציי און צוזאמענגעשטעלט א געהעריגען פראטאקאל.

פון זומער-טעאטער „האליוואוד"

היינט אין אוונד קומט פאר די פרעמיערע פון ווארשאווער רעוויו טעאטער מיט דער בע־טייליגונג פון סטאניסלאווא ריבאטשע ווסקא, דער וואדעווויליסט, רישארד מישצוויטש, דעם בעקאנטען קאמיקער ווי אויך א אריגינעלען ציגיינער כאר פון 18 מאן.

עס וועט געגעבען ווערען דער שלאגער פון די ווארשאווער רעוויעס „די פרוי אין יאהר 2000". דאס פראגראם וועט[פ]ערענדיגט ווערען מיט דעם פילם „די שולע פאר פלירט".

ראדיא=פראגראם

זונטאג, 18 אויגוסט

16.00 ווארשא: טראנסמיסיע פון די אינטער־נאציאנאלע שווים-רעגאטען אין בידגאשטש. 19.10 קראקא: פאעזיע פון עלאסטישע מוסקולען פאר־לעזונג פון מ. רושינעק מיט רעציטאציעס. 19.25 ווילנא: „דער ווילנער קוקו" לעבעדיגע הומאריס־טישע וואכענשריפט. 20.30 ווארשא: קאנצערט פון „דאלינא שווייצארסקא". 22.45 ווארשא: טאנץ-מוזיק פון „אאזא". 11.00 וויען: קאנצערט פון ווינער סימפאנישען ארקעסטער. 19.30 ברעס־לוי: קאמפאזיטארען-קאנצערט פון אדאלף שהע־רענבערג. 19.45 ליפציג: וואגנערס אפערע טריי־סטאן און איזאלדא". 20.05 וויען: פרעמיערע פון ערסלערט אפערעטע. 20.30 מיילאנד: „אנ־דרע טשעניער" אפערע פון דזשארדאנא. 21.00 רוים: קאנצערט.

וואס האט דאס אָרימע מיידעל געטריבען צו בעגעהן א שוידערליכען פערברעכען

די געשיכטע פון דער יונגער, שעהנער ליליען רוסא, און פאַרוואס זי האָט ערמאָרדעט איהר אייגענעם פעטער. — זי איז געווען ערצויגען פרום און שטרענג

ליליען רוסאָ איז געבראַכט געוואָרען אַ געפאַנגענע אויף דער בעשולדיגונג, אַז זי האָט ערמאָרדעט איהר פעטער, דזשאַן רוסאָ. די מיידעל איז איצטאַנצען 21 יאָהר אַלט. איהר פעטער איז געווען 41 יאָהר אַלט אַז זי געה'רג'עט האָט זי איהם דערפאַר, וואָס ער האָט איהר פערגוואַלדיגט און גרויבט איהר עהרע.

ליליען רוסאָ האָט נישט נאָר סתם דער'הרג'עט איהר פעטער. נאָר זי האָט איהם אַפילו נאָך דעם, ווי ער איז געווען טויט, צושטאָכען זיין קערפּער מיט מעסערס און צוהאַקט זיין קאָפּ און זיין בויך מיט אַ גרויסער האַק.

אין אָנהויב איז דער פאָטער פון דער מיידעל אויך אַרעסטירט געוואָרען אויף דער קלאַגע פון מאָרד. שפּעטער אָבער איז ער בעפרייט געוואָרען אונטער 1000 דאָלאַר קויציע, אַלס אַן-עדות אין פּראָצעס, ווייל די פּאָליציי האָט זיך איבערצייגט, אַז דער פאָטער האָט קיין אַנטייל נישט גענומען אין מאָרד איבערפאַל אויף זיין ברודער. ער איז אָנגעלאָפען גראָד דאַן ווען זיין טאָכטער ליליען האָט אין אַ האַלב משוגענעם צושטאַנד געהאַקט מיט אַ האַק דעם קערפּער פון זיין ברודער נאָכדעם, ווי ער איז שוין געווען טויט. ליליען לייקענט נישט, אַז זי איז די שולדיגע. זי זאָגט, אַז זי איז שטאָלץ מיט דעם, וואָס זי האָט געטון און זי פיהלט נישט דעם מינדעסטען סימן פאַר חרטה.

„איך בין געווען אַ שטילע, אַ היימישע טאָכטער. איך בין קיינמאָל ניטש אויסגעגאַנגען ווי אַנדערע מיידלעך געהען אוים מיט בחורים, און האָב קיינמאָל קיין ליבע נישט געשפּילט. איך פלעג פערברענגען אינדערהיים און העלפען דער מאַמען מיט הויז אַרבייט. פון צייט צו צייט פלעג איך פיהלען אַ וואונש אין האַרצען צו ווערען אַ נאָנע. איך בין געווען זעהר רעליגיעז און האָב פערטרויט מיין מאַמען, אַז איך וויל ווידמען מיין לעבען צו תפילה.

„ווי עס ווייזט אוים, האָט מיין מאַמע נישט געוואָלט, אַז איך זאָל ווערען אַ נאָנע. זי פלעגט צו מיר זאָגען: „לילי, איך וועל דיר אויפנעהען אַ שעהן קלייד, און מיר וועלען ביידע אויסגעהן צו קבוֹבים, און זיך בעקענען מיט פיינע, ערליכע יונגע לייט". אָבער איך האָב זיך נישט געאיילט חתונה צו האָבען, און איך האָב נישט בעגערט זיך צו בעקענען מיט יונגע לייט. איך פלעג זאָגען צו מיין מאַמען, אַז איך בין זיכער, אַז גאָט וועט מיר צושיקען אַ יונגען מאַן, וועלכער וועט מיך ליב האָבען און אין וועמען איך וועל זיך פערליבען און מיט איהם חתונה האָבען.

„איך האָב זעהר ליב געהאַט מיין טאַטען. און איך פלעג אַלעמאָל טראַכטען, אַז ווען איך וועל אַמאָל חתונה האָבען, וואָלט איך וועלען חתונה האָבען מיט אַ מאַן ווי מיין טאַטע איז. אַזוי גוט און אַזוי פיין ווי מיין טאַטע איז צו מיין מאַמע'ן. ווען איך פלעג פאַרטי געווערען מיט הויז-אַרבייט, פלעג איך לייענען ביכער. איך האָב ליב געהאַט צו לייענען ראָמאַנען, און הויפּטזעכליך, ביכער וועגען בייזענדע און ווייטע פּרינצען, און וואונדערבאַרע העלדען. איך פלעג קענען אַמאָל זיצען שטונדען לאַנג און חלום'ען וועגען די פער'כשופ'טע פּריי'צען און וואונדער שעהנע לענדער.

„איינמאָל איז אָנקעל גאָן געקומען צו אונז אין הויז און זי בעזעצט מיט אונז. אין אָנהויב האָב איך איהם שטאַרק ליב געהאַט, ווייל ער איז מיין טאַטענ'ס ברודער. אויסער דעם פלעגט ער אַרויסווייזען זעהר אַ סך ליבשאַפט צו מיר. שפּעטער האָב איך איהם אָנגעהויבען נישט ליב האָבען, ווייל צוליב איהם פלעגען פאָרקומען קריגערייען ביי אונז אין הויז. ער האָט פיינט געהאַט אַמעריקע און פלעגט אַלעמאָל לאַכען פון מיין טאַטען, וועלכער האָט אין אַמעריקע חתונה געהאַט, דערפאַר וואָס ער וויל נישט פאָהרען צוריק אין איטאַליע.

„איין טאָג, עס איז געווען אין אָנהויב מאַי, בין איך געווען אַליין אין קיך און איך האָב געזונגען, וואַשענדיג די געשירען. און איך האָב זיך געפיהלט זעהר גליקליך מיט מיין לעבען. פּלוצלונג האָב איך געהערט אַ שטימע: „לילי, לילי", און ווען איך האָב אַרויסגעקוקט דורך דעם פענסטער, האָב איך געזעהן מיין אָנקעל. ער האָט צו מיר געזאָגט: „לאָז מיך אַריין אין הויז". אַזוי ווי קיינער איז אינדערהיים נישט געווען, און מיר איז נישט געפעלען דער מאָרגנער קוק אין זיינע אויגען, האָב איך איהם געזאָגט, אַז איך וויל בלייבען אַליין... „לאָז מיך אַהיין"! האָט ער אויסגעשריען מיט כעס: „אַז איך הייס מוזטו פאָלגען". און אַזוי רעדענדיג, האָט ער זיך אַ הויב געטון דורכ'ן פענסטער און אַריינגעקראָכען אין אונזער וואוינונג, אין זיין האַנד האָט ער געהאַלטען אַ לאַנגען מעסער און ציטערענדיג פון כעס האָט ער געשאָקעלט זיין מעסער לעבען מיין פּנים און געזאָגט: „אויב דו וועסט נישט טאָן וואָס איך זאָג דיר, וועל איך אַריינשטעכען מיין מעסער צו דיר אין האַרצען".

די געשיכטע ווי אַזוי דער פעטער האָט איהר בעד...

ליליען רוסאָ האָט דאַן אין געריכט דערצעהלט פאַלען. ווען זי האָט זיך געראַנגעלט מיט איהם, האָט ער איהר אומגעוואָרפען אויפ'ן דיל. זי איז געוואָרען שוואַכער און שוואַכער, ביז זי איז כמעט געווען בעוואוסטלאָז. נאָך דעם ווי ער האָט איהר פערגוואַלדיגט, האָט ער איהר אָנגעזאָגט, אַז זי זאָל קיין וואָרט וועגען דעם נישט דערצעהלען צו איהרע עלטערען, אַז נישט, וועט ער איהר אַליין דער'הרג'ענען, אָדער ער וועט הייסען עטליכע נוטע פריינד זיינע, וועלכע בעלאַנגען צו אַ געפעהרליכער „גענג" איהר צו דערמאָרדען. עטליכע טעג שפּעטער איז ער ווידער געקומען און איהר געצוואונגען צו בעפרידיגען זיין ליידענשאַפט. און ווען זי האָט ביטער געוויינט, האָט ער איהר פערזיכערט אַז ער וועט מיט איהר חתונה האָבען און זיי וועלען אַוועקפאָהרען אין איטאַליע, וואו זיי וועלען לעבען זעהר גליקליך.

„מיט אַ וואָך צוריק איז מיין טאַטע געקומען אין הויז", האָט זי פאָרטגעזעצט, „און ווי איך האָב אַ קוק געטון אויף זיין פּנים, האָב איך דערזעהן, אַז ער לעבט איבער אַ שרעקליכע טראַגעדיע. „וואָס האָסטו געטון צו מיר", האָט ער געוויינט, „וואָס האָסטו מיר אומגליקליך געמאַכט? איך בין איצט רואינירט אויף מיין גאַנצען לעבען. איך וועל נישט קאָנען אַרויס אין גאַס און ווייזען מיין פּנים פאַר לייטען, איך האָב אָנגעהויבען צו כליפּען, פערגעהן זיך, איך האָב נישט בעהאַלטען קיין זאַך פאַר איהם. איך האָב מיין טאַטען אַלץ דערצעהלט. נישט ער און נישט די מאַמע האָבען מיר געשלאָגען. גאָר צוויי טעג און נעכט האָבען מיר נישט געגעסען און נישט געשלאָפען, נאָר געוויינט און תפילה געטון, אַז די שרעקליכע זינד זאָלען אונז פערגעבען ווערען. און אַזוי בעטענדיג פאַר דער הייליגער מאַראָנאַ, האָב איך ביי זיך בעשלאָסען, אַז איך מוז נעמען ראַכע פון מיין פעטער, אַז נאָר זיין טויט קאָן אָפּוואַשען די זינד, וואָס ער איז געווען מיר בעגאַנגען.

איך האָב זיך דערוואוסט, אַז נישט געגוג וואָס מיין פעטער האָט מיר „רואינירט", איז ער געגאַנגען און בעריהמט זיך אין אַ ווינקעלער צו זיינע גוטע ברידער, און אויף דעם אופן איז עס אָנגעקומען צו מיין טאַטען. איך האָב געוואוסט וואו מיין טאַטע האַלט זיין רעוואָלווער. איך האָב איהם אַרויסגענומען, מיטגענומען אַ האַק און אַ מעסער און אַלץ בעהאַלטען אונטער אַ לאַנגען טרעפּ. און נאָכדעם האָב איך זיך אַוועקגעשטעלט און געוואַרט, אַז מיין פעטער זאָל קומען אין הויז.

„איך האָב נישט געהאַט לאַנג צו וואַרטען. ווי נאָר איך האָב איהם דערזעהען אריינגעהענדיג אין הויז, האָב איך אַ כאַפּ געטון דעם רעוואָלווער, און אויסשרייענדיג צו איהם, „שורקע, נישט נאָר האָסטו מיין עהרע גערויבט, נאָר דו האָסט זיך נאָך וועגען מיר געוויצעלט", האָב איך אויסגעשאָסען זעקס מאָל אין זיין קערפּער. נאָכדעם האָב איך גענאַפּט דעם מעסער און איהם פיל מאָל געשטאָכען, און ווען מיין טאַטע האָט דערהערט מיינע משוגע'דיגע געשרייען, איז ער אַרויסגעלאָפען פון אויבען און אַרויסגעכאַפּט מיין האַק פון האַנט. „לילי-טייערע", האָט ער צו מיר אויסגעשריען, „וואָס טוסטו, וואָס טוסטו?" עס איז געווען צו שפּעט סיי-ווי-סיי, מיין אָנקעל איז שוין געווען טויט".

קומענדען סעפּטעמבער וועט דער פּראָצעס נעגען דער שעהנער איטאַליענערקע פאָרקומען, וועלכע וועט דאַרפען בעשליסען, צו זאָל זי אָנגעקלאָגט ווערען אין מאָרד ערשטען גראַד אָדער נישט.

י. עסטערזאָן

פוילענס מאָנומענטאַל ווערק

אַ בעזוך אויף דער אַלגעמיינער לאַנד-אויסשטעלונג אין פוילען

.2

ווי אַ שפּילעכל זעהט אויס די פּאַוויליאָן פון די גלאָז-אינדוסטריעלער — דער פּאַוויליאָן איינגאַנצען פון פיל פאַרביגען גלאָז, אַלץ אינוויי-גלאָז, שעהן אָפּגעשפּיגעלט און בעלויכטען.

אַ בעזונדערען אינטערעס רופט אַרויס ביי די בעזוכער דער פּאַוויליאָן פון פרויען-אַרבייט. דאָ, איז געזאַמעלט די אַרבייט פון דער פרוי אויף אַלע געביטען, אינטעלעקטועלען, ביכער און פאָטאָגראַפיעס פון די פוילישע בעוואוסטע שריפטשטעלערינס, פאַקטען, קאָמפּעריגס פאַר דער פרייהייט, די פרוי אויפ'ן געביט פון פאַך-אַרבייט, פּרעכטיגע האַנד-אַרבייטען, די פרוי אין דער ווירטשאַפט, אַלס ערציהערין, שמוק-אַרבייטען א. ד. ג. — אַ פּרעכטיג בילד פון פרויען-אַרבייט און פרויען אינטעלעקט.

אויפ'ן שטח .D געפינען זיך די אויסשטעלונגען פון פּריוואַט-אונטערנעהמערס און דער פערקויף פון פערשידענע קליין-אויסאַרבייטונגען אויף די פּאַוויליאָנען פון האַנדווערקער.

אין דער אויסשטעלונג פונ'ם רויטען קרייץ געפינען מיר מוסטער-באַראַקען, פּאַלאַטקעס דער-נעהרונגס-פּונקטען א. ד. ג.

דער שטח .E ווערט צו מעהרסטען בעזוכט ביינאַכט, ווייל אויף דעם שטח געפינט זיך אַזוי גערופענע „פרעהליכע שטעטעל" אַ מין לונאַ-פּאַרק מיט דעם פערשידענסטען קלאַפּערנצייג, וואָס געהערט צו דעם מין, פאָלקס-פאַרוויילונגען, קאַרוזעלען, הושטאַוקעס, צירק פאָרשטעלונגען, קלאַונען מאַריאָנעטען פאָרשטעלונגען א.ד.ג.

עס געפינען זיך אויף דעם שטח אויך זעהר וויכטיגע, אַשר די וויכטיגסטע פּאַוויליאָנען פון דער אויסשטעלונג — דאָ זענען פאַראַן די פּאַוויליאָנען פון דער בוי-אינדוסטריע, פון גאַלאַנטעריע כעמישער, טעכנישער און מבבעל-אויס-אַרבייטונג, דערנעהרונג, געבעקס, צוקערוואַרג, פלייש, און פיש, מילך-אויסאַרבייטונגען, פרוכטען, קאָנסערוועץ, ספּירט, וויין, ביר א. ד. ג.) און גאַנצע פעלדער מיט אַגראַר-מאַשינען, פעלד בע-אַרבייטונג-מעטאָדען, האָדאָווליעס פון בהמות און געפליגעל, מוסטער גאַרטנער, פעלדער און אַ מוסטער דאָרפס ווירטשאַפט.

און אַ חוץ דער אויסשטעלונג איז נאָך פוי-זען אַליין אויך אַ שעהנע שטאָדט מיט אַנ'עכט איירָאָפּעאישען אויסזעהן. ברייטע מעהרסטענ-טיילס אַספאַלטירטע גאַסען, שעהנע ציכטיגע געביידעס, אַ סך אַלטערטימליכקייטען, וועלכע שאַפען אָבער נישט אין פוזען דעם כאַראַקטער פון אַ מיטעלאַלטער שטאָט, זי איז אינגאַנצען מאָדערן, ציכטיג און לעבעדיג.

די יודישע טייל פון דער שטאָט טראָגט אויך נישט דעם שטעמפּעל פון יודישער אָרימקייט און דלות. עס איז מעגליך, אַז דאָס שטאַמט דערפון. וואָס די שטאָט ווערט ענטיודישט פון 7000 – 8000 יודען פאַר דער מלחמה, געפונען זיך איצט אין פוזען קנאַפּע 2000. דאָס איז אויף 236,000 איינוואוינער, אין אַלגעמיין קען מען אָפּגעבען שעהן-לאַנג מען זאָל נישט טרעפען קיין יודיש פּנים אויף דער גאַס. די יודען אין פויזען זעהען זיך איבערהויפּט איצט כמעט נישט אָן. אין שטאָט-ראַט איז קיין יודישער ראַטמאַן נישט פאַראַן.

די יודישע געזעלשאַפט געדענקט אָבער צייטען, ווען די יודען האָבען זיך אין פויזען יאָ אָנגעזעהן, ווען בראש פון דעם שטאָט-ראַט זענען צענדליגער יאָהרען געשטאַנען יודען מען דערמאָנט די נעמען פון די גרעזעסען פון שטאָט-ראַט, יוסטיץ-ראַט, זאַלק, לעווינסקי, פּרעזידענט פון האַנדעלס און אינדוסטריע, קאָמערץ-ראַט הערץ, ישראל פרידלענדער פּרעזידענט פון יוס-טיץ-קאַמער סאַלאַמאָן א. ד. ג. אויף עפענטליכע, געזעלשאַפטליכע פּאָסטענס זעהט מען איצט אי-בערהויפּט קיין יוד נישט.

די אָרימע יודישע קהלה אין פויזען מאַכט איצט דעם איינדרוק פון אַנ'אָפּגעקומענעם גביר עס געפינט זיך נאָך אַלדאָס גוטס אין שטוב, אָבער עס פיהלט זיך! די געשעפטען געהען שלעכט.

די יודישע גמינע האַלט אונטער אַלע יודי-שע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציגס פון אַמאָל, אַ פּרעכטיג מושב זקנים הויז מיט 70 אַלטעטשקע, אַ יתומים הויז מיט 13 יתומים, אַ בית החולים, אַ שפּיטאָל מיט אַלע איינריכטונגען פונדאַציע פון דעם יודישען גביר און פילאַנטראָפּ ה' ראָהר צוריק מיט 35 יאָהר, איצט איז אַ העלפט פון דעם שפּיטאָל איבערגעגעבען געוואָרען דער קראַנקען-קאַסע, אַ געזעלשאַפט צו אונטערשטיצען אָרימעלייט „אחי-עזר" אַ קאָאָפּעראַטיווע באַנק פאַר'ן מיטעלשטאַנד און האַנדווערקער (קיין יו-דישע גבירים זענען אין פויזען שוין כמעט נישטאָ) — ספּאָרט קלובען — אַלץ ווי ביי לייטען אין גרויסע שטעט צוויי באמת פּרעכטיגע, עלע-גאַנטע בעגאָלדעטע און בעזילבערטע סינאַגאָגען מיט אָרגאַנען און וויטראַזשען אין די פענסטער.

די וויטראַזשען פאַלען איצט אויס דעם פויזנער מאַגיסטראַט, ווי מען זאָגט „באָקאָם" ווי בעוואוסט, האָבען די פוילישע סטודענטלעך נישט לאַנג, בעת די לעמבערגער געשעהענישען, אויס-געהאַקט אַלע וויטראַזשען אין דער יודישער אַלטער שול, דער פויזנער מאַגיסטראַט שטעלט איצט אויפ'ן אייגענעם חשבון אַריין אַנדערע און דאָס קאָסט איהם עטליכע און דרייסיג טוי-זענד זלאָטעס.

די פויזנער זענען שטאָלץ מיט זייערע עלע-גאַנטע סינאַגאָגעס, און דערצעהלען, אַז נאָר דער רעמאָנט פון דער אַלטער שוהל האָט אין יאָהר 1913 געקאָסט העכער אַ האַלבען מיליאָן גאָלד מאַרק. אין יענע צייטען פלעגט אָבער שבת די גאַנצע שוהל זיין פול מיט בעזוכער, אַלע פלעצער פערנומען. איצט זעהט מען דאָרט זעהר ווייניג יודען.

דער סעקרעטאַר פון דער קהלה ה' יאַקובסאָן, וועלכער ערקלערט זיך פאַר אַנ'אָרטאָדאָקסיש געשטימטען אָט דער זעהר ליבער און גאַסט-פריינדליכער ה' יאַקובסאָן קען נישט פערשטעהן די זאַך. ער גלויבט, אַז דאָס פוילישע יודענטום איז דאָס קערנדעל פונ'ם יודענטום, וואָס שפּייזט אַלע יודען אין דער גאַנצער וועלט מיט יודישקייט, פרומקייט און איבע געגעבענ'יט צו דער יודישער אמונה און דאָך זענען אין די דייטשע צייטען געווען אַזוי פיל יודען אין דער שוה לשבת ביים דאַווענען און די אָנגעקומענע פוילישע יודען געהען גאָר נישט אין שוהל אַריין. מיר איז די זאַך אָבער קלאָר געוואָרען, ווען כ'האָב געטראָפען אין פויזען צוויי יונגע לייט פון לאָדז, בעקאַנטע, וועלכע האָבען זיך בעזעצט אין פויזען. (פויזען איז מיט לאָדז געשעפטליך זעהר פיל פערבונדען). די יונגע לייט פון פוילען, וועלכע בעזעצען זיך אין פויזען, זענען נישט פון די פוילישע יודען, וועלכע מען קען בעטראַכטען אַלס „קערנדעל פונ'ם יודענטום" די אַלטע דייטשען זענען פּונקט ווי די יונגע פוילישע יודען געבען דער שוהל קיין כבוד נישט אָפּ.

טאַטיאַנאַ פּ.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11
כ'נעהם אָן אַלערלייט שלאָסעריי-אַרבייט און צופּאַסען פערשידענע מאַשינען-טיילען און שווייסונגען, פאַר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעטערס פון 30 זל. אָן. פּאַראַפינערס פון 7 זל. אָן.

Dr. Różaner
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-90
פון 8—10 און פון 5—8

די רעכטליכע גאַראַנטיעס פון אַ געריכטס-אורטייל

לויט׳ן נייעם קאָדעקס פון דער שטראָף-פּראָצעדור

יעדער מענש אפילו דער קאָמפּעטענטסטער איז אַמאָל מסיגל צו בעגעהן אַ פעהלער אָדער צו מאַכען אַ טעות.

אויך אַ ריכטער, ווי פאַרזיכטיג און ערפאַהרען ער זאָל נישט זיין, קאָן דעסגלייכען אַמאָל געשטרויכעלט ווערען און אַרויסטראָגען אַ נישט פּאַסענדען אורטייל, ווייל נישט אַלע מאָל געלינגט דער אויספאָרשונג און דער געריכטס-פערהאַנדלונג אַרויסצוברענגען אויפ׳ן אויבערפלאַך אַלע פּרא און קאָנטראַ מאָמענטען פון דער בעשולדיגונג.

בכדי אַזאַ מעגליכע מיספערשטענדניש אָדער טעות זאָל דאָך קענען בעמערקט און אויסגעבעסערט ווערען האָט דער געזעצגעבער איינגעשטעלט אַ העכערע אינסטאַנס-פּראָצעדור וואו די אַרויסגעטראָגענע אורטיילען ווערען סיי אויפ׳ן וועג פון אַנ׳אַפעלאַציע אָדער סיי גאָר דורך אַ קאַסאַציע געהעריג קאָנטראָלירט.

אַ חוץ די אויסגערעכענטע רעכטליכע פּראָצעס מיטלען האָט דער געזעצגעבער נאָך איינגעפיהרט דעם סיסטעם פון רעווידירען פּראָצעס אורטיילען.

די אַלע דערמאָנטע געזעצליכקייט-גאַראַנטיעס פון אַ געריכטס-אורטייל ווערען אָנגעוואַנדען אויך אין אונזער געריכטס-וועזען.

מיט׳ן איינפיהרען דעם נייעם קאָדעקס אין אונזער שטראָף-פּראָצעדור האָבען זיך אָבער די פערהעלטנישען אויפ׳ן דאָזיגען געביט בעדייטענד פערענדערט.

קודם כל ווערט, ווי מיר האָבען שוין אין לעצטען אַרטיקעל בעמערקט פערשטעלט דער וועג צו די אַפּעלאַציע-אינסטאַנצען פאַר׳ן גרעסטען, דאַכט זיך, טייל פּראָצעס-אורטיילען (ביז 3 טעג אַרעסט עווענטועל 150 זל. געלד-שטראָף):

אמת די אָנגעוויזענע בעגרעניצונג איז נוגע אויסשליסליך נאָר קליינע, דריטראַנגיגע, אומבעדייטענדע ענינים (הגנד- און מויל-בעליידיגונגען, שטערען די רוה און אָרדנונג און אַ. וו.), וועלכע ווערען רעכטליך קוואַליפיצירט אַלס אַזוי גערופענע וויקראָטשעניעס, אָבער אין דעם פאַל געהט דאָך נישט אין כאַראַקטער פון פערברעך אָבער אין דעם שאַרפקייט פון דער שטראָף-סאַנקציע, נאָר אין פּרינציפּ פון גערעכטיגקייט.

איבעריגענס דאַרף מען דאָך געדענקען, אַז אויב ס׳זענען איבערהויפּט מעגליך געריכטס-טעותים, קאָנען זיי זיך טרעפען און טרעפען זיך פאַקטיש מייסטענטייל דוקא נאָר גראָד אָט ביי דער קאַטעגאָריע אַזוי גערופענע לייכטע פּראָצעסען, אין וועלכע ס׳זענען אגב פערפלאָנטערט הויפּטזעכליך די אָרימסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

די דאָזיגע עלעמענטען פערמאָגען נישט קיין מאַטעריעלע מעגליכקייטען צו דערלאַנגען קאָסטבאַרע קאַסאַציעס און ממילא קומט אויס, אַז ביי די נייע געשאַפענע פערהעלטנישען, וועלען זיי קיין גערעכטיגקייט נישט קאָנען געפונען.

דאָס שאַפען אַזאַ פערשאַרפטע סיטואַציע ליגט דאַכט זיך, נישט אין די אינטערעסען פון דער געזעלשאַפט און נאָך ווייניגער פון אונזער דעמאָקראַטיש-געאָרדנעטע מלוכה.

אויך אין פרט פון די פאָרגעזעהענע רעכטליכע בעדינגונגען צו רעווידירען פּראָצעסען האָט זיך די לאַגע געענדערט.

לויט׳ן אַרטיקעל 935 פון אַלטען ביז איצט פערפליכטענדען אוסטאַוו האָט אַ רעוויזיע פון אַנ׳ענטגילטיג - פערענדיגטען פּראָצעס, מיט קליינע אויסנאַהמען, נאָר דעמאָלט געקאָנט פּאַראָדענט ווערען ווען די ניי-ענטדעקטע דעצידירענדע אומשטענדען זענען געוועזען געוואָנדען אויסשליסליך נאָר לטובת דעם פער׳משפט׳ען, אַלס איינס, צי זיי זענען געווען אַזוי וואָגיק, אַז זיי האָבען געקאָנט פעראורזאַכען זיין פולקאָמע בעפרייאונג אָדער נאָר בלויז פערגרינגערען אין אַ געוויסער מאָס זיין גורל.

דער אַרטיקעל 577 פון נייעם קאָדעקס פון דער שטראָף-פּראָצעדור ברייטערט בעדייטענד אויס די מעגליכקייטען צו רעווידירען פּראָצעסען לרעה פון אָנגעקלאָגטען.

צו רעווידירען אַלזאָ אַ פּראָצעס איז לויט׳ן נייעם קאָדעקס מעגליך נאָר אין פאַל, ווען דער רעווידירטער אורטייל איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען אונטער דער השפעה פון די אָנגעגעבענע דורך די אין פּראָצעס אַנטיילגעהמענדע צדדים פאַלשע ערקלערונגען, פאָרגעשטעלטע געפעלשטע דאָקומענטען און זאַכליכע בעווייזען אָדער פשוט׳ער לאַפּובקע.

די אַלע אויסגערעכענטע אומשטענדען קאָנען נאָר דאַמאָלט דינען אַלס פאָרבעדינג צו רעווידירען אַ פּראָצעס, ווען זיי זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען דורך אַנ׳ענטגילטיגען געריכטס-אורטייל, סיידען אַזאַ אורטייל קאָן שוין נישט אַרויסגעגעבען ווערען צוליב פערעלטערטקייט אָדער עהנליכע געזעצליכע אורזאַכען, וועלכע שליסען אויס די שטראָפבאַרקייט פון אַ פערברעך.

עס קאָן דעסגלייכען אויך פאָרקומען אַ רעוויזיע פון אַ פּראָצעס לטובת דעם אָנגעקלאָגטען אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען עס ווייזט זיך אַרויס נאָכ׳ן אורטייל, אַז דער פערמשפט׳ער איז אומשולדיג אָדער, אַז מען האָט איהם בעשטראָפט פאַר אַ שווערער פערברעכען, ווי ער איז אין דער ווירקליכקייט בעגאַנגען.

אַ פאָרשלאָג וועגען בעניין אַ פערענדיגטען פּראָצעס קאָנען בערופען צו מאַכען לטובת דעם פער׳משפט׳ען: ער אַליין, זיין פערטיידיגער, עלטערען, ברידער און שוועסטער, פרוי, נאָהענטע משפחה-גלידער און דער פּראָקוראַטאָר.

קעגען אָנגעקלאָגטען — בלויז דער אָנקלאָגער.

אַ רעוויזיע פון אַ פּראָצעס לטובת אַ פער־משפט׳ען קאָן פּאַראָדענט ווערען אָהן אונטערשיד, צי דער ענין איז נאָך אַקטועל אָדער געזעצליך שוין פערעלטערט, צי דער פער׳משפט ער איז שוין אָפּגעקומען די שטראָף אָדער נאָך נישט און צי דער פער׳משפט׳ער לעבט נאָך אָדער נישט.

צו רעווידירען אַנ׳אורטייל פון שטעטישען געריכט איז בערופען דאָס אַפּעלאַציע-געריכט; אַנ׳אורטייל פון אַ העכערער אינסטאַנץ אונטערליגט דער רעוויזיע פון העכסטען געריכט.

אַ זעהר וויכטיגע נאָוואַציע פיהרט אַריין אין אונזער שטראָף-פּראָצעדור דער אַרטיקעל 627 פון נייעם קאָדעקס.

לויט׳ן דערמאָנטען אַרטיקעל האָט יעדער טיילווייז אָדער גענצליך רעהאַביליטירטער דורך אַ רעוויזיע-פּראָצעס דאָס רעכט אויף אַנ׳ענטשעדיגונג פאַר די געליטענע שאָדענס, מאַטעריעלע היזקות און מאָראַלישע עוולות אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָפּקומען טיילווייז אָדער אין גאַנצען די אָפּגעשאַפענע שטראָף.

רעכט אויף אַנ׳ענטשעדיגונג האָט אַ פער־משפט׳ער אויך אין דעם פאַל, ווען צו קיין רעהאַביליטאַציע-אורטייל איז נישט דערגאַנגען, נאָר דער רעווידירטער פּראָצעס איז נאָך פאַר׳ן אורטייל ענטגילטיג אַנולירט געוואָרען.

אין ביידע פעלען האָבען די רעהאַביליטירטע נישט קיין רעכט אויף אַנ׳ענטשעדיגונג, וויבאַלד זיי האָבען עקסטראַ פעראורזאַכט דאָס אַרויסטראָגען דעם אָפּגעשאַפטען אורטייל אָדער האָבען זיך צום רעווידירטען פּראָצעס בעצויגען מיט נאַכלעסיגקייט און גרינגשעצונג.

דער געדאַנק וועגען אַ מאַטעריעלער סאַטיספאַקציע פאַר אַנ׳אומשולדיג פער׳משפט׳ן בירגער איז נישט קיין אָריגינעל-פּוילישער אויפטו, נאָר איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויף אונזער געריכטס-באָדען פון ענגלענד מיט דער קליינער ענדערונג, וואָס אין ענגלאַנד טראָגט די מאַטעריעלע פעראַנטוואָרטליכקייט פּערזענליך דער ריכטער, בעאַמטער אָדער יעדער איינער, וואָס פעראָרדענט אַזאַ אומשולדיגען געריכטס-אורטייל בעת לויט אונזער קאָדעקס וועט אַזאַ ענטשעדיגונג בעצאָסטען אויסשליסליך דעם מלוכה-אוצר.

די בקשה וועגען אַנ׳ענטשעדיגונג דאַרף דערלאַנגט ווערען אין אַפּעלאַציע-געריכט אויפ׳ן שטח פון וועלכען ס׳געפינט זיך דאָס געריכט, וואָס האָט אַרויסגעגעבען דעם אורטייל אין דער ערשטער אינסטאַנץ, אין משך פון 3 חדשים נאָכ׳ן ענטגילטיגען רעהאַביליטאַציע-אורטייל אָדער אַנולירונגס-דעציזיע.

אין פאַל, ווען דער בערעכטיגטער אויף אַזאַ ענטשעדיגונג שטאַרבט, קאָן זיין אַלמנה, יתומים אָדער עלטערען אין משך פון 3 חדשים נאָך זיין טויט אָפּנעהמען די אָנערקענטע פאַר איהם ענטשעדיגונגס-סומע.

צום סוף איז וויכטיג צו דערמאָנען דעם אַרטיקעל 635, לויט וועלכען דאָס געריכט, אַרויסטראָגענדיג אין אַ פּראָצעס, לויט אַ פּריוואַט אָנקלאַגע ענטשטאַנענעם, אַ בעפרייאונגס - אורטייל קאָן גלייכצייטיג אָנערקענען פאַר׳ן אָנגעקלאָגטען דאָס רעכט אויף אַ געלד - ענטשעדיגונג פון אָט דעם זעלבען פּריוואַטען אָנקלאָגער, וויבאַלד די אייגענטליכע בעשולדיגונג איז געווען אַ בעוואוסטזיניג פאַלשע אָדער דער אָנקלאָגער האָט זיך בעניצט מיט נישט קיין אָנשטענדיגע מיטלען (געפרובט איבערצוקויפען עדות, געפעלשט בעווייזען א. אַ. וו.) בכדי דער אָנגעקלאָגטער זאָל בעשטראָפט ווערען.

י. אינפעלד

Dr. med. NIEWIAŹSKI

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 9—5 נאָכמ. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

דער קונסט-פאָטאָגראַפישער אנשטאַלט

„PARISIEN“

30 פראַנציסקאַנסקאַ 30

נעהמט אָן אַלערליי אויפנאַמען

— פון — **מצבות** - אויפ׳ן - בית-החיים

צוגענגליכע פּרייזען. סאָלידע אויספיהרונג.

די אויפנאַהמען ווערען געמאַכט מיט ספּעציעלע קונסט-אַפּאַראַטען

דעם „נייעם פאָלקסבלאַט“

איז צו בעקומען טעגליך פון 7 פריה ביז 11 אָוו. ביים צייטונגס-פערקויפער

לייביש דזשאַלאָווסקי

46 נאַלעווסקער 46

גאָלדענע גליקען

(ראָמאַן) (104

— וואָס מאַכט איהר עפּעס? — האָט ער אַ שמייכעל געטון — וואָס האָט איך אַהערגעבראַכט אין אונזער בערגהעם?

איך האָב איהם פעסט געדריקט זיין האַנד, און דורכדרינגליך אַריינגעקוקט אין זיינע אויגען.

— מיסטער קומינג! — האָב איך דיך אָפּגערופען, אַז דער קול מיינער האָט געציטערט — דער גורל אַליין האָט אייך צו מיר היינט ענטקעגענגעשיקט. איך וויל אייך געבען אַ טעמאַ פאַר דעם סענסאַציאָנעלסטע פון אייערע ראָמאַנען.

ער איז אָפּגעטראָטען אויף אַ שריט צוריק און געקוקט אויף מיר מיט פערוואונדערונג.

דער אויסדריק פון מיין פנים האָט איהם עדות געזאָגט, אַז איך מאַך נישט קיין שפּאַס.

— וועגען וואָס האַנדעלט זיך עס, אייגענטליך?

— האָט ער נייגעריג אַ פרעג געטון.

איך האָב איהם אָנגעוויזען מיט דער האַנד אויף דער יאַכטע „סינגול“.

— דאָס מיידעל, וואָס איך האָב ליב געפינט זיך אויף דער יאַכטע. איהר האָט אַוועקגערויבט און אַוועקגעפיהרט דער לאָרד סענגאַט. דער איינציגער מיטעל איז צו ראַטעווען, איז אייער מאָטאָר-שיפעל. דערלויבט אונז צו אויסניצען אייער מאָטאָר-שיפעל, און דאָס איבעריגע וועלען מיר שוין אַליין דורכפיהרען. איך ווייס נישט, וויפיל סענגאַט האָט דאָרט מענשען אויף דער יאַכטע. מיר אָבער זענען זאַלבאַדריט, און מיר וועלען...

— איי, ווי פיין! — האָט ער אויסגערופען, און דאָס פנים האָט איהם אויפגעלויכטען — עס איז דאָך גאָר אויסגעצייכענט!

אַז ער האָט בעמערקט, און וואָס פאַר אַ צורודערטען מעמר איך געפין זיך, האָט ער זיך געכאַפּט, אַז זיין התפעלות איז נישט צייטמעסיג, און איידעל צוגעגעבען:

— איך האָב, זעלבסטפערשטענדליך, נישט דאָס געוואָלט איך זאָגען! אַז מ׳שרייבט אָבער יאָהרענלאַנג געשיכטעס וועגען מאָרדען און רויבען, נישט האָבענדיג די מעגליכקייט צו זעהן עס מיט די אייגענע אויגען... פערשטעהט איהר מיך — עס איז מיר קיינמאָל נישט אויסגעקומען פערזענליך אַנטייל-צו-נעהמען אין אַזעלכע משא-ומתנ׳ס...

— גיט איהר אונז אייער שיפעל!? — האָב איך איהם איבערגעשלאָגען.

— אַ פראַגע, צי גיב איך! — האָט ער אויסגערופען — אַוודאי גיב איך! צי וועל איך דען אַרויסלאָזען אַזאַ געלעגענהייט?!

ביל איז דערווייל צוגעקומען צו אונז.

ער האָט דערהערט די לעצטע ווערטער פון דעם „ראָמאַן-שרייבער“, און אָהן צערעמאָניעס אָנגעכאַפּט איהם פאַר דער פּלייצע:

— איך האָב נישט קיין כח צו ווארטען, וועה איהר זענט, מיין טייערער, אָבער פון אייער רייד זעה איך, אַז איהר זענט דער ריכטיגער מאַנספּערשוין, טאַפּט אַ פּיפּטעל!

קומינג האָט גלייך אָפּגעשאַצט געהעריג בילס אויפריכטיגקייט.

ער האָט אויסגעשטרעקט צו איהם די האַנד, און אַ מינוט שפּעטער זענען מיר שוין זאַלבאַדריט געלאָפען צו דעם מאָטאָר-שיפעל.

פונ׳ם אויטאָ זענען אַרויסגעשפּרונגען ווילטאָן מיט דעם שאָפער און געלאָפען אונז ענטקעגען.

— וועט איהר מיך מיטנעהמען מיט זיך? — האָט דער שאָפער זיך געבעטען.

— און מיט׳ן אויטאָ, וואָס וועט זיין? — האָב איך אַ פרעג געטון, איילענדיג זיך צו העלפען קומינג אָפּבינדען דאָס שיפעל פון ברעג.

— דער אויטאָמאָביל איז אין אָרדנונג, מיסטער! איך האָב געגעבען אַ יונגעל פינף פענס, ער זאָל אויף דער מאַשין אַכטונג געבען.

— אויב אַזוי פאָהרט איהר מיט, — האָב איך אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ — וואָס מעהר אונזער צאָהל וועט זיין, אַלץ בעסער איז...

די שטריק איז אַרונטערגעפאַלען אין וואַסער, און דאָס שיפעל האָט זיך אַ ריס געטון אונטער דער לאַסט פון אונזערע קערפּערס.

קומינג איז צוגעלאָפען צום מאָטאָר און אָנגעהויבען האַסטיג ביי איהם צו פאָרען זיך.

דער מאָטאָר האָט זיך פער׳עקשנט, און זיך נישט געוואָלט אָנצינדען.

— דערלויבט מיר אייך צו העלפען, מיסטער, — האָט זיך דער שאָפער אַריינגעמישט — אין פראַנקרייך האָב איך זיך אויסגעלערנט צו בעגעהן זיך מיט כל׳ערליי מאָטאָרען. לאָזט מיך אַקאָרשט צו.

קומינג האָט זיך געפאָלגט און צוגעלאָזט איהם צום מאָטאָר.

אין אַ מינוט אַרום האָט די כלי אָנגעהויבען צו הוישען, די ווינטען האָבען אַ קוויטשע געטון, אונטער דעם שיפעל האָט דאָס וואַסער אָנגעהויבען צוקאָכען און מיר האָבען זיך אַ לאָז געטון מיט׳ן וואַסער לעם אַ רייה קלענערע און גרעסערע שיפען, וואָס זענען געשטאַנען אויף די אַנקערס.

קומינג האָט אויסגעזעהן, ווי ס׳וואָלט איהם צוגעקומען אַ פּאָר פויגל-נעזונג.

ער האָט אַכטונג געגעבען אויפ׳ן רודער און געשיקט אַן שנעל בעוועגט מיט זיין ראַה.

— מיר קאָנען רוהיג מאַכען צוואַנציג אין אַ שעה, — האָט ער צופרידען אויסגערופען — מיר וועלען די יאַכטע אָנייאָגען, איידער זי וועט זיך נאָך אַרויסריהרען פון פּאָרט.

נאָך אַ קורצען שווייגען האָט ער צוגעגעבען:

— און אויף ווייטער, וואָס איז דער פּלאַן? פּאָרערען, זיי זאָלען שטעהן בלייבען אָדער גלייך בעפאַלען זיי?

— איהר קאָנט צופיהרען דאָס שיפעל האַרט צום באָהטען? — האָב איך אַ פרעג געטון.

(פאָרטזעצונג קומט).

שרעקליכע קויהלען גרובן קאטאסטראפע אין אויבערשלעזיען

17 ארבייטער פערלוירען דאס לעבען בעת דער קאטאסטראפע. — 6 שווער פערוואונדעט

קאטאוויטץ, 17 (ספ. טעל.) גאנץ אויבערשלעזיען געפינט זיך אונטערן שווערען איינדרוק, וואס עס האט אויסגערופען די שרעקליכע קאטאסטראפע אויף דעם קויהלען גרוב „הידערענד" הינטער גאווי וויעש. צוליב דער עקספלאזיע פון גאז'ען, 600 מעטער הינטער דער אויבערפלאך פון דער ערד איז פארגעקומען א געוואלטיגער אויסברוך הינטער די ריזיגע שטיקער קויהלען האבען געפינען זייער טראגישען טויט 16 ארבייטער וואס האבען זיך געפינען אין גרובען. א חוץ דעם זענען 7 ארבייטער שווער פערוואונדעט געווארען. צוליב דעם אויפרייס איז איינגעפאלען דער בני, ביי דער קאפעלניע, צוליב וואס עס איז אונמעגליך געווען צוצוקומען צו די ארבייטער. די רעטונגס-ארבייט איז געווען זעהר א שווערע, ביים איינגאנג פון גרובען האבען זיך אפגעשפילט שרעקליכע סצענעס צווישען די פערזאמעלטע פאמיליעס פון די ארבייטער וואס האבען זיך געפינען אין גרובען.

קאטאוויק, 17 (ספ. טעל.) די רעטונגס-ארבייט אין דעם קויהלען גרובען הילדעבראנד האט געדויערט א גאנצע נאכט. עס זענען ארויסגענומען געווארען ווייטערדיגע 6 קרבנות פון דער קאטאסטראפע, אונטער די מאסען קויהלען געפינען זיך נאך 3 טויטע קערפערס פון ארבייטער. איינער פון די פערוואונדעטע ארבייטער איז נעכטען פון די וואונדען געשטארבען. אויף אזא אופן האט די קאטאסטראפע געקאסט דאס לעבען פון 17 מאן. די סבה פון דער קאטאסטראפע איז נאך ישט געלונגען פעסטצושטעלען.

ליקווידירט דעם לאקאאוט אין דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטרי

לאנדאן, 17. (ספ. טעל.) דער קאנפליקט אין דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע, שיינט צו זיין ענדגילטיג ליקווידירט. אויף דער געמיינזאמער קאנפערענץ, וואס איז נעכטען אבגעהאלטען געווארען צווישען די ארבייטער און ארבייטס-געבער איז געקומען צו א הסכמה, לויט וועלכען יעדע שפינעריי וועט שוין פון דעם 19 קאנען אנהויבען צו ארבייטען.

ביז דער שידס-געריכט וועט ענדגילטיג בעשטימען די פראגע פון שכירות וועלען פערפליכטעט די פרייזען וואס זענען געצאהלט געווארען ביז צום לאקאאוט.

אויף אזא אופן איז דער לאקאאוט וואס האט געדויערט דריי וואכען און האט ארומגענומען א האלבען מיליאן ארבייטער ענדליך ליקווידירט געווארען.

יוד. קווארטאל פון סאראיעווא אפגעברענט

הונדערטער פאמיליעס זענען געבליבען היימלאז

בעלגראד, (ספעציעל) א זעהר גרויסע שרפה האט פערניכטעט א בעדייטענדע צאהל יודישע הייזער אין יודישען קווארטאל פון סאראיעווא, די שטאט אין סערביען, איצט יוגאסלאוויען, וועלכע האט זיך טרויעריג בעריהמט געמאכט דערמיט וואס דער עסטרייכישער קרוינפרינץ איז דארט ערמארדעט געווארען און דער פאליטישער מארד האט געפיהרט צו דעם וועלט קריג.

עטליכע הונדערט יודישע פאמיליעס זענען געבליבען היימלאז, און הילף איז פאר זיי דרינגענד נויטיג.

אגעהיימניספולער מארד אין קראקא

קראקא, 17 (טעלעפאניש) די איינוואוינער פון נאדווישלאנסקא 10 האבען אלארמירט די פאליציי, אז אין א וואוינונג פון דעם הויז ליגט א קאלוזשע בלוט דער טויטער קערפער פון א פרוי די אויספארשונגס מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז דאס איז דער קערפער פון אסתר ליפשיץ, א רעגיסטרירטע גאסען מעדעל. דער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען ארום 9 א זייגער איינדערפריה מיט א שטיין. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דאס שעדעל פון דער ערמארדעטער איז צובראכען. בעת דער אויספארשונג איז געפאלען א שטארקער חשד אויף א געוויסען בענעק וואקסמאן, 29 יאהר אלט, א שניידער. וואקסמאן איז ארעסטירט געווארען.

דער בעריכט פון אמעריקאנער קאמיטעט וועגען קאלענדאר-רעפארם

דער נייער קאלענדאר זאל איינגעפיהרט ווערען פון יאהר 1933 אן.

וואשינגטאן (י.ט.א.) דער אמעריקאנער קאמיטעט צו פארשען די פראגע פון קאלענדאר רעפארם אונטער'ן פארזיץ פון זשארזש איסטמען האט איבערגעגעבען דער אמעריקאנער רעגירונג א בעריכט פון די פארשונגען וועגען דעם ענין, וואס זענען דורכגעפיהרט געווארען אין די פעראייניגטע שטאטען.

לויט דעם דאזיגען בעריכט זאל די אמעריקאנער עפענטליכע מיינונג זיין גוט געשטימט פארן רעפארם פון קאלענדאר אויפן יסוד פון א 13-חדשים'דיגען יאהר, די קאמיסיע עמפפעהלט דעריבער דער רעגירונג צו בעטייליגען זיך אין דער געפלאנטער אינטערנאציאנאלער קאנפערענץ פאר'ן קאלענדער רעפארם.

די קאנפערענץ דארף פארקומען וואס שנעלער, ווייל אמצוועקמעסיקסטען וואלט געווען איינצופיהרען דעם פעראייניגטען קאלענדער-רעפארם דעם 1-טען יאנואר 33, וועלכער פאלט גראד אויס אויף זונטאג. די אמעריקאנער דעלעגאטען דארפען נישט זיין געבונדען מיט קיין אייגענעם פלאן.

לויט דעם בעריכט פון דער קאמיסיע האבען אין אמעריקא נאר די באפטיסטען זיך ארויסגעזאגט פרינציפיעל געגען דעם קאלענדער-רעפארם, בעת די יודען רוקען ארויס געוויסע פארבעהאלטען געגען די „ווייסע טעג", וואס דראהען, אז שבת קאן אויספאלען אויף אנ'אנדער טאג.

דער צעפעלין פליהט קיין יאפאן

לאנדאן, 17. (אטע) לויט ידיעות, וואס זענען דא דערהאלטען געווארען, ווערט די לופטשיף „צעפעלין" ערווארט אין טאקיא אמשפעטסטען מאנטאג מיטאג. די יאפאנישע רעגירונג מאכט פארברייטונגען אויפצונעהמען די געסט.

ריגא, 17. (אטע) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז היינט 12 א זייגער איז דער צעפעלין אדורכגעפלויגען די יעניסייער אזיערע. די שיף פליהט מיט דער געשווינדקייט פון 140 קילאמעטער אין א שעה און דערנעהנטערט זיך צו דער טראנסיבירער באהן-ליניע.

„מיר ווילען פראטעסטן"

אריגינעלע דעמאנסטראציע אין לעמבערג

לעמבערג, 17. (ספ. טעל.) דער יקרות אויף פרוכטען אין פוילען איז געווען די סיבה פון א מערקווירדיגער מאניפעסטאציע אויפן פלאץ פון בריסקער אוניע אין לעמבערג. א המון פון 500 פערזאן האט ארומגערינגעלט די בוידען מיט פרוכטען און געזונגען: „מיר ווילען פרוכטען".

אריינגעפלאסען די בודזשעטען פאר'ן יאהר 1930—1931

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) נעכטען זענען אין פינאנץ-מיניסטעריום אריינגעפלאסען די בודזשעט-פרעלימינארען אויפ'ן יאהר 1930–1931 פון קריגס, יוסטיץ, אויסערן, ארבייטס און לאנדווירטשאפטס-מיניסטעריום. די בודזשעטען זענען געהאלטען אין דיזעלבע גרעניצען פון פאריגען בודזשעט.

געפעהרליכע עפידעמיע פון קינדער-פאראליז אין אונגארן

בודאפעשט, 17. (ספ. טעל.) אין קאמיטאט הייזר (אונגאריש-רומענישע גרעניץ) האט זיך נאך צוויי יאהר ווידער בעוויזען דער קינדער פאראליזש. די דאזיגע געפעהרליכע עפידעמיע האט דעמאלט געפאדערט א סך קרבנות. דאסמאל זענען די סימפטאמען פון דער קראנקהייט פעסטגעשטעלט געווארען ביי צוויי קינדער, וועלכע זענען תיכף אוועקגעשיקט געווארען אין שפיטאל. די דאקטוירים ערקלערען, אז פאר די קינדער איז שוין נישט פערהאן קיין הילף. עס זענען אנגענומען געווארען פערהיטונגס-מיטלען, בכדי אויסצוראטען די דאזיגע שרעקליכע עפידעמיע.

פראנקרייך נאכגעגעבען 2 דריטעל פון סנאודענס פאדערונגען

אבער סנאודען איז ווייטער נישט צופרידען

האאג, 17 (אטע). נישט קוקענדיג אויף די מעלדונגען, אז די לאגע אין האאג האט זיך געבעסערט מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אז די לאגע איז ווייטער נישט אויפגעקלערט. דער ענגלישער פינאנץ-מיניסטער סנאודען האט אויף א קאטעגארישען אופן געפאדערט אנ'אפשטימונג איבער זיין פארשלאג. צוליב דער דאזיגער לאגע איז פארגעקומען א געמיינזאמע בעראטונג פון די פארשטעהער פון איטאליען, פראנקרייך, בעלגיען און יאפאן, נאך וועלכער עס איז סנאודענען צוגעשיקט געווארען א שריפטליכער פארשלאג, וואס נעהמט אין אכט צוויי דריטעל פון סנאודענס פאדערונגען. גלייכצייטיג איז געפאדערט געווארען פון סנאודענען, אז ער זאל ווי אמגיכסטען געבען א תשובה, אויב ער איז מסכים אויף דעם פארשלאג.

סנאודען האט דערויף געענטפערט, אז ער בעט א טאג צייט אויף צוגעבען א תשובה אויף דעם פארשלאג.

פון דעם איז צוזעהען, אז קיינער פון די צדדים וויל נישט נעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר אויפרייסען די קאנפערענץ. איינס איז זיכער, אז דער נייער פארשלאג פון פראנקרייך, [איטאליען, בעלגיען און יאפאן איז שוין אנ'ענטגילטיגער און אויב סנאודען וועט דעם פארשלאג אפווארפען, וואס אין די קרייזען פון דער קאנפערענץ זעהט מען פאר, וועט מען דעמאלט שוין מיט דער גאנצער זיכערקייט קענען רעכענען דערויף, אז די קאנפערענץ וועט זיך ענדיגען מיט א דורכפאל.

לאנדאן, 17 (אטע). „רייטער" מעלדעט פון האאג, אז מיניסטער סנאודען זאל האבען ערקלערט, דאס ער איז נישט צופרידען פון די דערהאלטענע פארשלאגען.

נייער פראיעקט פון א צאל-טאריף אין די פעראייניגטע שטאטען

40 מלוכות פראטעסטירען געגען דעם פראיעקט

ניו-יארק, 17 (אטע) אין שייכות מיט דעם נייעם פראיעקט פון די פעראייניגטע שטאטען צו הע׳כערען דעם צאל-טאריף, ווערט שטארק קאמענטירט דער פאקט, וואס צווישען די 40 מלוכות וואס האבען פראטעסטירט געגען דאזיגען פראיעקט פעהלט דייטשלאנד.

די ענטגילטיגע דעציזיע פון נייעם פראיעקט איז אפהענגיג איצט נאר פון סענאט. די אינטערוויעוו פון פרעזידענט הובער האט נישט קיין שום ממשות. דער סענאט וועט ווארשיינליך דעם פראיעקט בעשטעטיגען. יעדענפאלס איז זיכער, אז פרעזידענט הובער איז א געגנער פון א צו הויכען צאל-טאריף.

אקטיווער האנדעלס-בילאנס אין חודש יולי

ווארשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער האנדעלס-בילאנס פאר'ן חודש יולי האט ארויסגעוויזען אנ'עודף פ,ן 10 מיליאן 400 טויזענד זל. דאס איז דער ערשטער אקטיווער האנדעלס-בילאנס זייט א לאנגע צייט.

בעקאנטער אמעריקאנער רב הרב שמעון גלאזער אין ווארשא

וואהרשא, 16. (יט"א) דא ווילט זייט איינינע טעג אויף זיין צוריקרייזע פון סאוויעט-רוסלאנד דער בעקאנטער אמעריקאנער רב און געלעהרטער, הויפט-ראבינער פון דער סינאגאגע „בית-אל" אין ברוקלין, הרב שמעון גלאזער.

הרב גלאזער, וועלכער שטאמט פון ליטע און איז געקומען אין אמעריקע אין יאהר 1896, וואו ער האט אנגעהויבען א לעבהאפטע טעטיגקייט לטובת דעם ציוניזם און דער רעליגיעזער ערציהונג. אין משך פון פיל יאהרען איז הרב גלא׳ער געווען רב הכולל פון קאנאדע און געשפילט א וויכטיגע ראל אין געזעלשאפטליכען און רעליגיעזען לעבען פון קאנאדער יודענטום און האט געגעבען די איניציאטיוו צו שאפען א הייה צייטונגען אין קאנאדע, אין דער יודישער און ענגלישער שפראך, ווי דער „קאנאדער אדלער", „יודישע וועלט", „רזשואיש טיימס" א. אנד.

הרב גלאזער פיהרט אויך א פרוכטבארע ווירטשאפטליכע טעטיגקייט און האט ביז איצט פערעפענטליכט 26 וויסענשאפטליכע ווערק. צו. אנד. האט גלאזער איבערגעזעצט אויף ענגליש דעם רמב"ם'ס ווערק.

הרב גלאזער איז איינער פון די ענערגישסטע פערטיידיגער פון דער יודישער שחיטה, און האט אויך אינציזירט די בעוועגונג פאר דורכפיהרען אין אמעריקאנער סענאט די רעזאלוציע לטובת דער נרינדונג פון א יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ ישראל.

אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור אין ווארשא האט הרב גלאזער ערקלערט, דאס ער האט פערבראכט אין סאוויעט-רוסלאנד 11 טעג. זיין ערשטען בעריכט פון רוסלאנד וועט הרב גלאזער אבגעבען דעם אמעריקאנער אמבאסאדאר אין בערלין.

הרב גלאזער האט אויך בדעה צו פערעפענטליכען א ספעציעל בוך מיט זיינע איינדרוקען פון סאוויעט-רוסלאנד.

אין ווארשא האט הרב גלאזער בעזוכט א רייה יודישע אינסטיטוציעס, ווי אויך די קהלה, וואו ער איז אויפגענומען געווארען דורך ה' פעלדשטיין.

הרב גלאזער בעשעפטיגט זיך לעצטענס שטארק מיט דער ענונות-פראגע און האט וועגען דעם ענין אבגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ אין ווארשאער ווער ראבינאט.

הרב גלאזער האט ערקלערט, שטיצענדיג זיך אויף די פערזיכערונגען פון אמעריקאנער שטאטס סעקרעטאר רייוויס, וועלכער איז זייער א פערזענליכער פריינד און האט אנגעשריבען א הקדמה צו זיין 4-בענדיגען ווערק וועגען דער יודישער געשיכטע אין אמעריקע, דאס די חלוצות וועלען ווכער אריינגעלאזט ווערען אין די פעראייניגטע שטאטען אויף דער חלוצה-צייט, אויב זיי וועלען נאר בעזיצען א געהעריגע בעשטעטיגונג פון ראבינאט און דער קהלה וועגען ציל פון זייער בעזוך אין אמעריקא. מיט דעם דאזיגען ענין וועט זיך אין אמעריקע בעשעפטיגען א ספעציעלער רבנים-קאמיטעט.

הרב גלאזער האט ערקלערט צום סוף, אז ער פאהרט איצט קיין נארוועגיען כדי צו פועל'ן נישט איינפיהרען דעם שחיטה-פערבאט, וואס איז שוין אנגענומען דורכ'ן פארלאמענט און איז אבער נאך נישט אונטערגעשריבען דורכ'ן קעניג. הרב גלאזער וועט אין נארוועגיען פיהרען זיין אינטערווענץ געמיינזאם מיט זיין יונגער-חבר הרב שלום יצחק לעוויטאן אין אסלא.

DR. MED.
A. URYSON
איינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

נבלה נעשתה בישראל

דער סקאַנדאַל אַרום די פיקטיווע חתונות און פראַגע און וואַווער בײַ וואַרשא צעוואַקסט זיך און נעהמט אַלץ מעהר אָן סקאַנדאַליעזע פאָרמען. אָט מען אונז דערצעהלט, אַז דעם פראַגער רב, זילבערשטיין, האָט מען בײַ דער אויספאָרשונג געלאָזען פאָטאָגראַפירען, מען האָט אַראָפּגענומען פון איהם אַ דאַקטילאָסקאָפּישען אָפּדרוק פון די פינגער און דאָס געהט אַריין אין פערברעכער־אַלבום, צווישען די וואָס פעלשען דאָקומענטען. איצט איז מען אונז מודיע, אַז דער פּראָטעסט, וואָס אַ טייל פון דער פרעסע האָט אויפגעהויבען נעגען דעם, האָט געהאָלפען און די פאָטאָגראַפיע האָט מען צוריק אַרויסגענומען פון אַלבום. איך ווייס נישט ווי ווייט די הילף געהט, ווייל לויט מיין שכל וועט שוין די פאָטאָגראַפיע בלייבען אין אַרכיוו, צי מען וועט איהר איצט אַרויסנעהמען אָדער נישט. אַזעלכע פאָטאָגראַפיעס מאַכט מען נישט איינע, מען מאַכט עטליכע, דערצו איז נאָך דאָ אַ נעגאַטיוו, וועלכער בלייבט און מען קען צו יעדער צייט מאַכען פון איהר אַ פאָטאָגראַפיע. נאָר זאָל זיין אפילו, אַז מען האָט די פאָטאָגראַפיע מיט'ן נעגאַטיוו פערניכטעט, איז עס נאָך אַלץ נישט קיין טרייסט, ווייל אויב די פאַפּירענע פאָטאָגראַפיע איז פערניכטעט, בלייבט אָבער די מאָראַלישע בעשטעהען, עס בלייבט דער מאָראַלישער פרצוף פון דעה פערזאָן אין אונזער בעוואוסטזיין און די קען קיינער נישט אָפּמעקען און נישט פערניכטען.

אַ פאָטאָגראַפיע אין אַלבום. איך געדענק, ווען איך בין געווען אַ יונגעל, האָט מען מיך אַמאָל אַרעסטירט אין ווילנע, מ'האָט מיך אָפּגעהאַלטען אַ נאַכט אין צערקעל, דער פריסטאַוו האָט זיך צו מיר פערהאַלטען נישט ווייניגער קאָרעקט ווי היינט צום רב, ער האָט מיר געלאָזען איבער נאַכט אין קאַנצעלאַריע. אויף מאָרגען האָט מען מיר געבראַכט צו דער זשאַנדאַרמעריע, וואו מען האָט מיך פאָטאָגראַפירט אין דריי פּאָזעס געמאַכט אַ פּראָטאָקאָל און געלאָזען געהן אַ היים. געווען איז עס אין ווילנע, ווען איך בין אַרויס פון דער זשאַנדאַרמעריע וואו מען האָט מיך ווידער זעהר פיין בעהאַנדעלט, האָב איך געהאַט גרויס עגמת־נפש צוליב די פאָטאָגראַפיעס. מיינע בעקאַנטע, וואָס האָבען געהאַט מעהר ערפאַהרונג, האָבען מיך געטרייסט און פערזיכערט, אַז עס וועט נאָך קומען אַ צייט, ווען די פאָטאָגראַפיעס אין אַרכיוו פון דער זשאַנדאַרמעריע, וועלען זיין דאָס בעסטע צייגניש פאַר אַ מענשען. אויב איינער וועט קענען בעווייזען, אַז זיין פאָטאָגראַפיע געפינט זיך אין דעם אַרכיוו, וועט זיין דער עהרען־בירגער אין לאַנד.

די טרייסט האָבען איך דעמאָלס אָנגענומען מיט אַ געוויסער סקעפּסיס. איך האָב געצווייפעלט צי די צייט וועט אַזוי גיך קומען. יעדענפאַלס איז די פאָטאָגראַפיע דעמאָלס אפילו קיין חרפה נישט געווען. צי קען מען דאָס זעלבע זאָגען אויך אויף די היינטיגע פאָטאָגראַפיעס? צי וועלען די פאָטאָגראַפירטע רבנים אַמאָל קענען שטאָלצירען דערמיט. צי וועלען מיר קענען שטאָלצירען מיט די רבנים?

די כראָניק האָט דערצעהלט, דאָס דער וואַרשאַווער רב זאָל האָבען געזאָגט איינער פון די מיידלעך, וועלכע האָט בײַ איהם גענומען אַ פיקטיווע חופה, דאָס ער בעדויערט איהר זעהר שטאַרק. און ווער בעדויערט אונז? ווער בעדויערט אונזערע חרפה, ווער דריקט אויס אונזער שמערץ אויף די סקאַנדאַליעזע אַפערעס פון כלי קודש? די פרעסע שעהמט זיך אויפצוהייבען דעם פאָרהאַנג און איבערצוגעבען פאַר דער וועלט וואָס עס האָט זיך געטאָן אין די קאַנצעלאַריעס פון די חופה־פאַבריקאַנטען. מען שעהמט זיך פאַר זיך און מען שעהמט זיך פאַר לייטען. מען מאַכט דערום אַ שטאָלצע מינע, מען נעהמט זיך כלומרשט אָן די קשיות פון בעליידיגטען רב, מען מאַכט זיך מוט און מען נעהמט זיך אָן דעם פערשוועכטען כבוד פון אַ יודישען גייסטליכען.

מילא, אויב די וואַרשאַווער פרעסע מיינט, אַז דאָס איז איהר חוב און זי טוט עס, מסתמא פערשטעהט זי בעסער ווי איך איהר אויפגאַבע. לויט מיין אָרימען שכל קומט אויס, אַז מען וואָלט געטאָן בעסער און עס וואָלט געווען שענער, ווען מען נעהמט נישט די לייט אונטער שוץ, נאָר מען איז מקיים דעם ובערת הרע מקרבך, ווען מען ווענדעט אָן די ענערגיע אויף העלפען אויפדעקען די מעשים, וואָס זענען געוואָרען אָפּגעטוהן, און דאָס פאָלק פערשטעהט טאַקע אַזוי די מעשה. אָט דערצעהלט מען, אַז דעם וואַרשאַווער רב האָט מען שבת, ווען ער איז געקומען דאַווענען געמאַכט דעם אמת'ן מי שברך און ער האָט געמוזט מיט חרפה פערלאָזען דעם בית־תפילה.

עס איז אַ מיאוסע זאַך געשעהן, נבלה נעשתה בישראל און אויב מען וויל עס פערדעקען און פערשלייערן, איז עס נאָך מיאוסער, די פאָטאָגראַפיע, דער מאָראַלישער פרצוף פון די לייט בלייבט אויב אפילו מען האָט זיי פון אַרכיוו אַרויסגענומען און קיינער דריקט אונז נישט אויס זיין בעדויערע, מיר בעדויערען אונז אפילו אַליין אויך נישט

ש. י.־סטוניצקי.

די אינערליכע קאָנפליקטען צווישען די יודען אין פוילען

זענען אויסערגעוועהנליך שאַרף

עמיל וואַנדערוועלדע וועגען די פוילישע יודען

פּאַריז, (יט"א) דער פיהרער פון די בעלגישע סאָציאַליסטען, געוו. מיניסטער עמיל וואַנדערוועלדע פערעפענטליכט, ווי בעקאַנט, אַ רייהע אַרטיקלען וועגען זיין לעצטען בעזוך אין פוילען און „דעפעש דע טולוז". אין איינעם פון די לעצטע נומערן פון דער צייטונג גיט ה' וואַנדערוועלדע איבער זיינע איינדרוקען וועגען די פוילישע יודען. ער שרייבט צו. אַנד.:

„עס געהט נישט דורך קיין אַכט־טאָג אין פוילען, אַז מען זאָל זיך נישט אָנשטויסען אויף דער יודען־פראַגע אין איהרע פערשידענסטע פאָרמען.

עס איז שוין אַוועק די צייט פון צאַריזם, ווען די יודען אין פוילען זענען, גענוי ווי אין דעם איבעריגען צאַרען לאַנד, געווען אויסגעשטעלט אויף די ערגסטע אונטערדריקונגען, אָפט — פּאָגראָמען, היינט צו טאָג — אין דער פוילישער רעפּובליק, האָבען זיי די זעלבע רעכט, וואָס די איבעריגע בירגער און ווירקליך, איבערצייגט מען זיך, אַז די רעגירונג בעציהט זיך נישט צו זיי שלעכט, אדרבה. דאָס אָבער שטערט נישט, אַז דאָס רוב פון זיי זאָל נישט זיין „אַסימילירט" און אַז זיי זאָלען מיט זיך פאָרשטעלען אַ „נאַציאָנאַלע מינדערהייט", די צווייטע לויט איהר וויכטיגקייט צווישען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. זיי רעדען אַן'אַנדער שפּראַך, האָבען אַן'אַנדער קולט, זענען אַנדערש געקליידעט: טראָגען אַ לאַנגען שוואַרצען מאַנטעל — און אַ היטעלע, וואָס איז צו קליין פאַר'ן קאָפּ מיט די טראַדיציאָנעלע פאה אויף דער גאַנצער לענג פון די באַקען.

זייער צאָהל? — אָהן צווייפעל, אַנ'ערך דריי מיליאָן, כמעט אַלע קאָנצענטרירט אין די שטעט, אויף אַן'אַלגעמיינער בעפעלקערונג פון כמעט 30 מיליאָן בירגער.

לויט דער אָפיציעלער פאָלקס־צעהלונג פון 30־טען סעפּטעמבער 1921 בעטרעפט די צאָהל יודען נישט מעהר ווי — 2 מיליאָן 102 טויזענד, ד. ה. 7, פּראָצ. פון דער גאַנצער בעפעלקערונג (איבער 27 מיליאָן). אָבער זייט דעמאָלס האָבען זיי זיך שטאַרק „געפּרוכפּערט" און, פון דער אַנדער זייט, איז דאָס די סטאַטיסטיק לויט די רעליגיעזע קלאַסען, וועלכע האָבען גערינט אַלס יחוס פון דער פאָלקס־צעהלונג לגבי די יודען. דערצו דאַרף מען נאָך צוגעבען, אַז עס איז דאָ אַ גרויסע צאָהל יודען, בעזונדערס צווישען די סאָציאַליסטען, וואָס פּראַקטיצירען נישט קיין שום רעליגיע.

אַלענפאַלס איז אַ פאַקט, אַז די יודען האָבען אין סיים אַ געוועהלטע פערטרעטערשאַפט פון 34 (?) דעפּוטאַטען, וואָס געהערען, איבעריגענס, צו די פערשידענסטע פּאָליטישע ריכטונגען פון דער רעכטער ביז דער עקסטרעם־לינקער.

דאָס, אויף וואָס עס שטויסט זיך היכף אַ מענש, וואָס קומט דאָס ערשטע מאָל אין קאָנטאַקט מיט דער יודישער וועלט אין פוילען, איז די אויסערארדענטליכע שאַרפקייט פון די אינערליכע קאָנפליקטען, וואָס צוטיילט די דאָזיגע וועלט.

די יודישע סאָציאַליסטען גופא שרייבט ווייטער וואַנדערוועלדע זענען צוטיילט אין צוויי לאַגערען. דער „בונד", וואָס וויל גאָרנישט הערען וועגען דער שאַפונג פון אַ יודישער נאַציאָנאַלער היים אין פּאַלעסטינאַ, און די „פּועלי־ציון", וואָס זייערע חלוצים־פּיאָנערען בילדען דעם אַקטיוויסטען, ליידענשאַפטליכען עלעמענט ביים בויען דאָס לאַנד פון ארץ־ישראל.

וואַנדערוועלדע שרייבט וועגען דעם, ווי אַזוי דער „בונד" האָט נישט געוואָלט, אַז ער זאָל זיך בעטייליגען אין דער קאָנפערענץ פאַר'ן „אַרבייטענדען ארץ־ישראל". זיי האָבען זאָגאַר אויסגעאיבט אַ דרוק אויף דער פוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי — שרייבט וואַנדערוועלדע מיט וועלכער זיי לעבען אין גוטע בעציהונגען, אַז די לעצטע זאָל מיט בעאיינפלוסען צוריקציהען דעם צוזאָג, וועלכען איך האָב געמאַכט, איבערצוגעבען מיין סאָציאַליסטישען גרוס דער קאָנפערענץ.

דעם אמת זאָגענדיג, איז עס אין אַ געוויסער מאָס שווער, שטעהענדיג אין דרויסען, צו פערשטעהן די ליידענשאַפטליכע פערביסענקייט, דעם אונאויפהערליכען „פלפול" צווישען די ביידע ריכטונגען.

קיינער וועט ערנסט נישט בעשטרייטען דעם פאַקט, שרייבט ווייטער ה' וואַנדערוועלדע, דאָס די גרעסטע מעהרהייט פון די יודישע סאָציאַליסטען וועט פערבלייבען אין פוילען און וועט דאָ פיהרען דעם קאַמף פאַר' סאָציאַליזם, אַזוי ווי עס טוט דאָס דער „בונד".

פון דער אַנדערע זייט בלייבט אומבעשטרייטבאַר, דאָס אין פוילען איז פערהאַן אַן'איבערפלוס פון יודער בעפעלקערונג און יעדען יאָהר מוזען טויזענדער בירגער, יודען און נישט־יודען פערלאָזען דאָס לאַנד, כדי צו זוכען אַרבייט און ברויט.

נישט קיין אַנטיסעמיטיזם, נאָר אַ פריינד פון יודען האָט דאָס ערקלערט: „עס איז פערהאַן איין מיליאָן יודען צופיל אין פוילען".

וואוהין זאָל זיך אַהינטאָן דער דאָזיגער איבערפלוס פון דער יודישער בעפעלקערונג? — פרעגט וואַנדערוועלדע, אונטערשטרייכענדיג, דאָס ער רעדט וועגען די, וועלכע ווילען נישט אַריינפאַלען אין קעסעל פון דער אַסימילאַציע. וואַנדערוועלדע רעכנט ווייטער אויס די בעגרענצטע עמיגראַציע־מעגליכקייטען אין פערשידענע לענדער און שרייבט:

מען דאַרף זיך דעריבער נישט וואונדערען, וואָס די ציוניסטען און די סאָציאַליסטען פון פּועלי־ציון, געפיהרט דורך זייער הויכען אידעאַל פון צוריקקעהר צו דער ערד, צו רעסטאַווירען דאָס לאַנד פון די אבות און שאַפען „פרייע מענשען אויף פרייער ערד" רופען און העלפען די מעהר ענערגישע עלעמענטען פון דער יוגענד צו קומען קיין ארץ־ישראל. עס איז זיכער, אַז דאָס לעבען דאָרט איז שווער, אפשר נאָך שווערער ווי דאָס לעבען פון קליין־הענדלער אין וואַרשא אָדער קראָקא. ווען מען זעהט אָבער אין דגניה אָדער אין נהלל די פּרעכטיגע מענשען־עקזעמפּלאַרען די אָפּגעברענטע פון זון און לופט מוסקולירטע פּיאָנערען, גלויבט מען קוים, אַז דאָס זענען די קינדער פון די בלאַסע און דערשלאָגענע יודען וואָס טראָגען דעם עול פון פּראָלעטאַריזירטע קליין־בירגער אין די שמוציגע קוואַרטאַלען פון די פוילישע שטעט.

וואַנדערוועלדע פערענדיגט זיין אַרטיקעל מיט פאָלגענדע ווערטער: מיר זעהען נישט קיין שטערונג דערין, אַז די מערב־איראָפּעאישע סאָציאַליסטען זאָלען זיין נאָהענט מיט'ן בונד, וועלכער בעמיהט זיך פּראָפּאַגירען צווישען די אָרימע מאַסען דעם רעוואָלוציאָנערען פייער, און דאָס זאָל זיי נישט שטערען אויסצודריקען זייער פערוואונדערונג פאַר די בעמיהונגען, וועלכע ווערען געמאַכט דורך די ציוניסטען אין לאַנד פון ישראל.

די קנאות פון זייער אידעאַליזם צוטיילט די יודען אין פוילען. די סימפּאַטיע פון אינטערנאַציאָנאַל פאַר איין און פאַר דעם צווייטען צו דאַרף ווירקען אויף זייער דערנעהנטערונג".

דער גרויסער וואַנגלער

(אַנ'אינטערעסאַנט בוך וועגען דעם 70־יעהריגען קנוט האַמסון)

ווען געאָרג בראַנדעס איז אַלט געוואָרען זיבציק יאָהר, און ווען ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אַלע כיבודים, וואָס זיין פאַטערלאַנד האָט איהם אַרויסגעוויזען, ווייל ער האָט נישט געוואָלט און נישט געקאָנט פערגעסען דאָס שלעכטס, וואָס ער האָט פריהער געוועהן לגבי זיך מצד דער זעלביגער פאַטערלאַנד זיינער. האָט קנוט האַמסון וועלכער איז שוין דעמאָלט אַלט געווען 53 יאָהר, געשריבען: „איז דען נישט בעסער אַנערקענט און געאַכט צו ווערען שפּעטער, איידער קיינמאָל נישט? ניין, שוין בעסער קיינמאָל נישט"! און איצט איז אָט דער אַלטער פּאָעט מיט דער אייביג־יונגער וואַנגלער־נשמה אויף זיך אַליין זוכה צו זעהען, ווי מען גיט איהם אָפּ כיבודים, און נישט נאָר אין זיין אייגענעם פאָטערלאַנד, נאָר אומעטום אין אַלע ווינקעלעך, וואו מען לייענט איהם און וואו מען אַכט איהם, ווייל איצט פערענדיגט ער, דער פערהערליכער און לויבזינגער פון דער יוגענט און יוגענטליכע, דעם זיבטען צעהנדליק יאָהרען פון זיין אומרוהיגען און צוגלייך מיט אַזוי פיל הימלישער רוה דורכגעשטראַהלטען לעבען.

אַלעמען, ווער עס האָט זיך נאָר ערנסטער בעשעפטיגט מיט די ווערק פון דעם דיכטער, און ווער עס האָט חשק זיך צו דערוויסען וויכטיגע און אינטערעסאַנטע ידיעות וועגען דעם לעבען פון דעם מענשען, וועלכער איז אַזוי מייסטערהאַפט אַריינגעדרונגען אין די סודות פו'ם לעבען, איז כדאי צו רעקאָמענדירען דורכצולייענען דעם בוך פון וואַלטער בערענדסאָן: „קנוט האַמסון, דער נישט־איינגעצוימטער איך און דער מענשליכער כלל".

די ווערק פון קנוט האַמסון זענען פערשפּרייט איבער דער וועלט אין מיליאָנען עקזעמפּלאַרען, אָבער דעם מענשען קנוט האַמסון, אויף וויפיל ער ענטפּלעקט זיך נישט אין זיינע ווערק, קענען זעהר ווייניג, מען ווייס אַלגעמיינע ידיעות, אַז ער האָט פערבראַכט זעהר שטורמישע, אַוואַנטוריסטישע יוגענט, אַז ער איז שפּעטער געוואָרען „געלאַסען", איז געוואָרען ערגעץ אין נאָרוועגען אַ פּאַרמער און פערנעמט זיך מיט פערוואַנדלען וויסטע שטחים אין פרוכטבאַרע ערד, און אַז אין די פרייע מינוטען גריבעלט ער זיך איבער די סודות פון דער מענשליכער נשמה. אָבער מעהר ווייס מען נישט.

דער בוך פון בערענדסאָן מאַכט דעם ערשטען גרויסען וויסענשאַפטליכען פּרוב אַוועקצושטעלען דעם לעבען און די ווערק פון האַמסון אין אַ סינטעטישער ליכט. דאָרט ווערט מיט איבערצייגענדיגער קלאָרקייט בעוויזען, אויף וויפיל דער גורל, דער כאַראַקטער און די ווערק פון דעם וואונדערליכען דיכטער ווערען צוזאַמענגעגאָסען אין איין גאַנצען, גראַנדיאָזען בנין, ווי איינהייטליך עס איז געווען די ענטוויקלונגס־ליניע פון אָט דעם, אין פולען זין פון וואָרט, בערלייטזעליגען לעבען, ווי פעסט עס האָבען זיך שוין אין דער יונגלישער נשמה איינגעוואָרצעלט די אַלע מאָטיווען, וועלכע האָבען שפּעטער געשטופּט דעם בעריהמטען מענשען אויפ'ן וועג פון שאַפען יענע גרויסאַרטיגע עפּישע סימפאָניעס, וואָס האָבען פונאַנדערגעטראָגען זיין בעריהמטקייט איבער דער גאַנצער וועלט. און ערשט דעמאָלט, ווען מען בעקענט זיך מיט בערענדסאָנס בעשרייבען און חנעוודיג אָנגעשריבענעם בוך, פערשטעהט מען ריכטיג קנוט האַמסונס ווערטער: „איך בין מיט אַלע מיינע וואָרצלען פון דער ערד און פון וואַלד, אין שטאָט ליב איך נאָר אַ געקינצעלטען לעבען פון קאָפּעס, פון גייסטרייכקייטען און פון כלערליי קראַנקע פאַנטאַזיעס, אָבער איך בעלאַנג דער ערד, און נאָר דעמאָלט, בעת איך שרייב וועגען איהר, בין איך אַ פּאָעט".

און כדי צו בעגרייפען, פאַרוואָס האַמסון האָט אין זיין דענקען געשאַפען אַזאַ גראָבע מחיצה צווישען קולטור און ציוויליזאַציע און ווי אַזוי ער איז דערגאַנגען דערצו, דאַרף מען טריט און נאָכגייען די איינצעלנע עטאַפּען פון דעם גענויאַלען וואַנגלער־לעבען, און מען דאַרף נישט פערגעסען, אַז דער הינטערגרונד, אויף וועלכען דאָס גאַנצע לעבען האָט זיך אָפּגעשפּילט, איז אַ מין רעליגיעזע פערבונדקייט מיט דער נאַטור, און אַז דאָס איז דער קערן פון דעם דיכטערס נשמה. בעת מען לייענט דעם בוך פערשטעהט מען ערשט, וויפיל ביטערע אמת'ן אָט דער אין דער זייט שטעהענדיגער מענש האָט צו זאָגען אונז'ער צוטומעלטען נישט־געאָרדנטען דור, וואָס קוקט אין דער צוקונפט אומרוהיג און אָן אַ ציל.

ער איז פון דער ערד... דאָס איז דער גרויסער, דער געוואַלטיגער כח זיין, מיט וועלכען דער גורל האָט בעוואָפענט קנוט האַמסונען. דער גרונט־מאָטיוו פון זיין גאַנצען מהות בילדעט דער שפּריגער נאַטור־געפיהל און די יראת־הכבוד־יגע צופאַסונג צו איהרע אייביגע, אומפערענדערליכע געזעצען, צוגלייך מיט זיין שאַרפען סכסוך מיט די כלומרשטע ברכות פון דער ציוויליזאַציע. דער אייביג־אומרוהיגער, וואַנגלערישער פייער פון זיין פּאָעטישע נשמה האָט איהם געטריבען אין די מרחקים און האָט איהם געגייט אויסצופּרובען אַלץ, וואָס עס האָט זיך איהם נאָר געטראָפען אויפ'ן לעבענס־וועג. ער איז אויסגעווען אַ פּאַסטוך, אַ שוסטער, אַ קוילענטרעגער, אַ בעהעלפער; אַ געריכטס־קוריער, אַ שטיינהאַקער, אַ וואַלד־אַרבייטער; אַ הונגעריגער סטודענט, אַ קאָנדוקטאָר; אַ לאַנדאַרבייטער אין די צפון־אַמעריקאַנער פּרעריעס. דער ווילדער דראַנג צום לעבען האָט איהם אַרומגעטריבען פון לאַנד צו לאַנד, פון בערוף צו בערוף, און דער הייסער דאָרשט, וואָס האָט אין איהם געברענט, אַלץ צו דערפאַהרען, זיך צו דערוויסען אַלע סודות, האָט איהם אַרומגעשלייערט איבער דער וועלט; ווי אַ שטורם שלייערט אַרום אַ שטרוי. זיין נישט־איינגעצאַמטער איך האָט געפונען זיין אויסגאַנג אין אָט דעם ווילדען געיעג. ער איז געווען אַ מין „אויסלענדער פון לעבען". און אַזעלכע לעבענס־אויסלענדער זענען אויך דאָס רוב פון די אַלע געשטאַלטען, וואָס ער שילדערט אין זיינע דיכטונגען, וואָס זענען דורכגעבריזט מיט'ן פערזענליכסטען געפיהל. זיין קונסט איז נאַטירליך, אימפּרעסיאָניסטיש, אונדיווידואַליסטיש — פונקט ווי דער מענש איז אָבער אַזוי ווי דער מענש האָט סוף־כל־סוף געפונען דעם וועג צו סאָציאַלען צוזונג, צום כלל, אַזוי האָט אויך אויך זיין קונסט געפונען און געוויזען דעם וועג אָט דעם נישט־איינגעצוימטען איך האָט דער רעליגיעזער בונד מיט דער נאַטור, יענער בונד, וואָס האָט שוין געדרעמלט אין דער נשמה פון דעם פּאַסטוך. עס איז פון דער ערד. ער איז דאָס שטענדיג געווען, און ער האָט דאָס נאָך נישט אויפגעהערט צו זיין. ער איז דאָס געווען דעמאָלט, בעת ער האָט געשלאָפען אויפ'ן רוקען וועק מיט קוילען אין האַפען פון באַהיע, דעמאָלט, בעת ער האָט אַ פערהונגערטער אַרומגעבלאָנדזשעט איבער די גאַסען פון קריסטיאַניאַ, און אויך דעמאָלט, ווען ער האָט, זייענדיג אַ באַהן־קאָנדוקטאָר, דורכגעשניטען פערקרייץ און פערקוועער צפון־אַמעריקע. און ער איז דאָס אויך איצט בעת ער פערנעהמט זיך אין דרום־נאָרוועגען מיט'ן אַוועקרויבען שטיקער אומפרוכטבאַרע ערד.

(ווייטער זעה 9־טע זייט).

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

די צירק-צושויער האבען נעכטען געהאט אַנ׳אָווענד פון שטאַרקער עמאָציע.

אין דער ערשטער פּאָר האבען געקעמפט פּאַשאָף מיט פינעצקי׳ן׳ אין די ערשטע 30 מינוט ווערט דער קאמף געפיהרט אין א פיבערהאפטען טעמפּאָ און ער ווערט זעהר ברוטאַל, פון דעם פראַנצויזישען רינג-קאמף ווערט א פשוט געשלעג, צוליב דעם, וואָס ביידע אטלעטען דענערווירען זיך זעהר שטאַרק בעשליסט דער ריכטער נאָך 30 מינוט דעם קאמף איבערצורייסען און דערווייל לאָזען צום קאמף די צווייטע פּאָר שטעקער — עקס שוואַרצע מאַסקע. דער קאמף צווישען די דאָזיגע צוויי אויסגעצייכנטע אטלעטען איז געפיהרט געוואָרען זעהר פאַרזיכטיג, אין דער 35 מינוט האט געזיגט שטעקער.

דאַן הויבט זיך ווידער אָן דער קאמף צווישען פּאַשאָוו׳ן און פינעצקי. דאָס טעמפּאָ האַלט ווייטער אָן. ביידע אטלעטען געפינען זיך אין פערשידענע מאָמענטען אין געפעהרליכע פּאָזיציעס. פּאַשאָוו האט זיך אָפּגעראַטעוועט פון 2 דאָפּעלטע נעלסאָנען. פינעצקי האט ווירער אמאָל בעוויזען, אז ווען נישט זיינע לאַנגע הענד, וואָלט ער קיין אטלעט בכלל נישט געווען. נאָך א שעה צייט געהט דער קאמף איבער אויף פונקטען. פינעצקי דערגרייכט די ערשטע 3 פונקטען און פיהרט 0:3. צו דעם אַלעמען בעלונגט נאָך פינעצקי׳ן אריינצובעקומען פּאַשאָף׳ן אין זיין אייזערנעם דאָפּעלטען „נעלסאָן". פּאַשאָוו שטרענגט אבער אָן אַלע כוחות און מאַכט א פּאַראַד, ליגענדיג אין נעלסאָן און לעגט אַוועק פינעצקי׳ן אויף ביידע לאָפּאַטקעס.

היינט קעמפען פּאַשאָוו — עקס שוואַרצע מאַסקע, שטעקער — פינעצקי און שטיבאָר — ווילינג.

מאָרגען, מאָנטאָג — לעצטער טאָג פון טורניר

ספּאָרט-בעוועגונג

רעזולטאַטען פון די נעכטיגע פוסבאַל-מעטשעז אין לאָדז

„קדימה" — „ס. כ. מ." 2:1 (0:0)

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „ב" קלאַס.

„קדימה" II — „ס. כ. ק. מ." II 2:6

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „צע" קלאַס

„קראַפט" — „פּאָזנאַנסקי" 2:3

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „צע" קלאַס.

„בערן" (טשעכיען) — לאָדז 6:10

באָקס מעטש

נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקומען א צווייטען-לענדישער באָקס מעטש צווישען בערן-טשעכיען און לאָדז, די קאמפען זענען פאָרגעקומען אין 3 רונדען און האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון די געסט אין פערהעלטניש פון 6:10.

די פונקטען פאַר לאָדז האבען ערצילט ציראַן (זיעדנאָטשאָנע), סטווערניאַק צו 2 פונקטען, קלימטשאַק און שטיבע צו 1 פונקט.

דער גרויסער וואַגלער

(סוף פון 4-טע זייט).

פון דער קאַרגער צפונדיגער נאַטור, און ער קולטיווירט זיי און מאַכט זיי געהאָרכזאַם דעם מענש און זיינע צוועקען, ווייל אויך אַלס פערמער און פּויער וויל ער זיך נישט לאָזען איינשרענקען דורך די אַלגעמיינע, אַלטעגליכע נאָרמעס, ער וויל אויך דאָ פערוואַנדלען וויסטע ערד אין פרוכטבאַרע לאַנד; אַזוי ווי יעדער טוט דאָס אויך אַלס ריכטער.

איינזאַם און אָפּגעריסען לעבט דער ראַזיגער גרעסטער עפּישער דיכטער פון אונזער צייט אין קרייז פון זיינע נאָהענסטע, אין זיין נאָרוועגישען הויף. ער לאָזט נישט צו צו זיך קיין בעזוכערס, ער איז אין א געוויסען זין געוואָרען וועלט-פרעמד. די שטורמיש-פאָראויסלויפענדיגע ציוויליזאַציע פון אונזער צייט האט איהם נישט פיל צו זאָגען. אָבער דערפאַר האט ער אַ סך צו זאָגען די טרעגער פון דער ציוויליזאַציע. ער, וועלכער בעטראַכט מיט אַ קריטישען אויג די אַלע הערגרייכונגען; ער דער אַלטער וואָגלער, וועלכען די וועלט האט בעקרוינט מיט׳ן נאָבעל-פּרייז, און צו וועמענס ווערטער די גאַנצע קולטורעלע וועלט הערט זיך צו מיט איינגעהאַלטענעם אָטעם.

Dr. med. H. Lubicz

ציגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

מעלדונג.

האַנדווערקער-פעראיין, אַגראַדאָווע 9.

אַכטונג, לוין-וועבער פון וויגאַניע!

צוליב דעם, וואָס די פאַבריקאַנטען האָבען זיך אָפּגעזאָגט נאָכצוקומען דעם לוין פון פאַר 2 יאָהר, וועלכע האָבען דורך די גאַנצע צייט אָראָפּגעריסען ווערט איהר אויפגעפאָדערט פון היינט, זונטאָג, דעם 18 אויגוסט, צו וואַרפען די אַרבייט און קומען אין לאָקאַל פון פעראיין, פּייפּערס 13, ווי עס וועט פאָרקומען א פערזאַמלונג פון אַלע שטרייקענדע לוין-וועבער.

8734 מיט אַכטונג די פאַך-קאָמיסיע.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.

פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאַווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וועלעדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

אויפ׳ן פערלאַנג פון פובליקום זענען די פאָרשטעלונגען פון בעליבטען אַרטיסט

מ. לאַמפּע פ. מענדעלעוויטש

— פערלענגערט געוואָרען —

לעצטע וואָך צו ביליגע פּרייזען!

היינט, זונטאַג, דעם 18-טען 9 אָווענד פון 50 גר. ביז 2 זל. אויפ׳ן פערלאַנג פון פובליקום מאָריס לאַמפּע אין זיין קונסט-ראָל אַלס

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אַקטען פון שלום עליכם. הויפּט-ראָל „טוביה" — מ. לאַמפּע.

מאָנטאָג, דעם 19-טען 9 אָוו. פון 50 גר. ביז 2 זל. די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע

דער תלמיד חכם

אין 5 אַקטען פון ראַקאָוו. הויפּט-ראָל „אלתר" — מ. לאַמפּע.

דינסטאָג, דעם 20-טען — פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל. — צום 2-טען מאָל דער שלאַגער פון די גרעסטע טעאַטערן

ליבע און חוב

אין 4 אַקטען פון ל. קאָברין. הויפּטראָל „סעם" — מ. לאַמפּע.

ס׳נעמט אָנטייל דאָס גאַנצע פּערסאָנאַל. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

„לאָמיר זיין געזונד!"

אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר פראַגען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאַקציע פון דר. ע. אוריסאָן און דר. לעאָן פוקס.

„לאָמיר זיין געזונד"!

אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר געזונדהייטס-פראַגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאָר אויף שריפטליכע אָנפראַגען.

זונטאַג, דעם 18-טען אויגוסט 1929.

.51 ג. א. N.

א לעזער פון לעפער גאַס און אַנדערע.

אויב איהר ווילט בעקומען ביי אונז אַנ׳ענטפער אויף אַנ׳אָנפראַגע מוזט איהר צולעגען א קופּאָן פון צייטונג. אָהן א קופּאָן קענט איהר קיין תשובה נישט בעקומען.

.52 A. L.

אין אייער בריף ווייזט איהר נישט אָן, ווי אַלט דער קראַנקער איז. עס טרעפט אמאָל, אז ווען א קראַנקער בעקומט עפּילעפּסיע אין די קינדער יאָהרען, ווערען די אַנפאַלען אין צייט פון געשלעכטס-רייפקייט זעלטענער און זעלטענער און מיט דער צייט הערען זיי אינגאַנצען אויף. דאָס איז דאָך לײדער נישט קיין כלל און אָפטמאָל איז די קראַנקהייט אינגאַנצען אונהיילבאַר.

.53 Herman 54.

זייענדיג פערהייראַטעט, האָט איהר די מעגליכקייט זיך אינגאַנצען פון אייער אָנאַניזם אָפּצוגעוויינען. האָט מיט אייער פרוי נאָרמאַלע בעציהונגען, פערנעמט אייך מיט ספּאָרט, פאָהרט אויף פרישע לופט און נעמט זיך א ביסעל אין די הענד. מען טאָר נישט זיין אין גאַנצען אַזוי ווילענס-שוואַך. אייער פרוי, אויב זי איז געזונד, קען האָבען פון אייך א קינד.

.54 מ. ר. פּאָמאָרסקאַ.

ס׳איז נישט פערשטענדליך, וואָס איהר ווילט אייגענטליך. איהר שרייבט, אז איהר ליידט אויף רעוומאַטיזם, ראַנווייטאַג און קורצזיכטיגקייט. אַלזאָ מוזט איהר זיך היילען, וועט אייך ווערען בעסער. קיין רעצעפּטען גיבען מיר נישט.

.55 La—la.

ביז איהר וועט א כלה ווערען, וועט איהר זיכער זיין געזונד. ליידער איז ביז איצט קיין שום ראַדיקאַל מיטעל געגען קאַטאַר נישטאָ.

.56 ש. ש.

היילט אייך ווייטער לויט די אָנווייזונגען פון דאָקטאָר, ביי וועלכען איהר זייט געווען

.57 K. V. 16

איהר מוזט זיך ווענדען צו א הויט-דאָקטאָר.

.58 ABC.

מיר האָבען שוין עטליכע מאָל געשריבען, אז קאָפּשמערצען זענען געוועהנליך א בעגלייטערשיינונג פון עפּעס אַנ׳אַנדער קראַנקהייט. אין אייער עלטער איז מעגליך, אז די קאָפּשמערצען קומען פון איבערמאַטערונג פיים שול-לערנען. האָט איהר נישט קיין מעגליכקייט צו פאָהרען אין דאָרף?

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

גאָר ספּעציעל ווענערישע הויט-קראַנקהייט. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אוריאַנאַליזעס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליום מיט ספּעציאַליסטען פון נערוואָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-מאַגנעט קאַמפּעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען טעגליך פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— באַזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

א מעשה אהן א הונט

(קליינער פעליטאָן)

צוריקקומענדיג פון אַ רייזע וועלכע האָט געדויערט אַ פּאָר וואָכען, האָט איהם, ס׳הייסט דעם אָנגעקומענעם... ווי אַזוי ער הייסט? וואָס איז דען דער חילוק ווי אַזוי ער הייסט? אַפילו די מעשה איז אַנ׳אמת׳ע.

אַלזאָ — צוריקקומענדיג פון אַ נסיעה האָט איהם, ס׳הייסט ר׳ קנעפּל׳ן אָפּגעוואַרט זיין משרתה ר׳ לעכעל.

— וואָס הערט זיך ביי מיר אינדערהיים? — האָט קנעפּעל אַ פרעג געטון, נאָכדעם ווי זיי האָבען זיך געגעבען שלום.

— וואָס זאָל זיך הערען? — האָט לעכעל געענטפערט — קיינע בעזונדערע נייעס. אַלץ אין אָרדנונג. בלויז מיט אייער הונט האָט פּאַסירט אַנ׳אומגליק, ער איז פערברענט געוואָרען.

דאָס איז געווען אַ גרויסער שוואַרצער, קורלעדיגער הונט, וועלכער איז געבוירען, ערצויגען און אויסגעוואַקסען געוואָרען ביי קנעפּלען. אַנ׳איבערגעגעבענער, געטרייער כלב. די ידיעה האָט פערקלעמט קנעפּעל׳ס האַרץ, און ער האָט אויסגעשריען:

— מיין הונט איז פערברענט געוואָרען! ווי אַזוי האָט עס פּאַסירט?

— די „בורקע" אין וועלכע ער איז געווען צוגעקייטעלט האָט זיך אָנגעצונדען און ער איז דאָרט פערברענט געוואָרען — האָט לעכעל געענטפערט.

— די בורקע האָט זיך אָנגעצונדען? ווי קומט עס וואָס די בורקע זאָל זיך אָנצינדען? ווי ווייס איך וויים האָט מיין הונט נישט געראָכערט.

— גאַנץ פּשוט — האָט לעכעל ערקלערט — ס׳האָט געברענט דאָס הויז, האָבען פונקען זיך געטראָגען אויף דער בורקע, האָט זיך די בורקע אָנגעצינדען און דער הונד, וועלכער איז דאָרט געווען צוגעקייטעלט, איז פערברענט געוואָרען.

— וואָס? דאָס הויז האָט אָפּגעברענט? — האָט קנעפּעל געפרעגט — ווי אַזוי האָט עס אויסגעבראָכען די שרפה?

— ווי אַזוי? די פאָרהאַנגען האָבען געכאַפּט אַ פייער און ס׳האָט אָפּגעברענט ס׳הויז, האָבען זיך פינקען געטראָגען אויף דער בורקע, האָט זיך די בורקע אָנגעצונדען און דער הונד, וועלכער איז דאָרט געווען צוגעקייטעלט, איז פערברענט געוואָרען.

— פון וואָס האָבען די פאָרהאַנגען געכאַפּט אַ פייער? — האָט זיך קנעפּעל געפרעגט.

— פון וואָס? די פאָרהאַנגען האָבען געכאַפּט אַ פייער פון די ליכט און ס׳האָט אָפּגעברענט ס׳הויז, האָבען זיך פונקען געטראָגען אויף דער בורקע, האָט זיך די בורקע אָנגעצינדען, און דער הונד, וועלכער איז דאָרט געווען צוגעקייטעלט, איז פערברענט געוואָרען.

— וועלכע ליכט? וואָסערע ליכט?

— אייער שוויגער איז געשטאָרבען האָט מען אָנגעצונדען אַרום איהר ליכט — האָט לעכעל ערקלערט — האָבען די פאָרהאַנגען געכאַפּט אַ פייער פון די ליכט און ס׳האָט אָפּגעברענט ס׳הויז, האָבען זיך פונקען געטראָגען אויף דער בורקע, האָט זיך די געוואָרען.

בורקע אָנגעצינדען און דער הונד איז פערברענט

— די שוויגער געשטאָרבען? איך האָב זי אָרבערגעלאָזט אַ גאַנץ געזונדע. פון וואָס איז די שוויגער געשטאָרבען?

— די שוויגער אייערע איז געשטאָרבען פון עגמת נפש — האָט לעכעל זיך אָנגערופען — האָט מען אָנגעצונדען אַרום איהר ליכט, האָבען די פאָרהאַנגען געכאַפּט אַ פייער פון די ליכט און ס׳האָט אָפּגעברענט ס׳הויז, האָבען זיך די פונקען געטראָגען אויף דער בורקע, האָט זיך די בורקע אָנגעצונדען א. אז. וו.

— פון וואָס האָט עס די שוויגער געהאַט עגמת נפש? — האָט קנעפּעל נאָכגעפרעגט.

— פון וואָס? אייער ווייב איז ענטלאָפען מיט׳ן שאָפער, האָט אייער שוויגער געהאַט עגמת נפש דערפון, איז זי געשטאָרבען, האָט מען אָנגעצונדען אַרום איהר ליכט, האָבען די פאָרהאַנגען געכאַפּט אַ פייער פון די ליכט און ס׳האָט אָפּגעברענט ס׳הויז.

קנעפּעל און לעכעל זענען אַרויס פון וואָקזאַל און זיך אַריינגעזעצט אין אַ טעקסי.

אַ לאַנגע צייט זענען זיי ביידע געזעסען שטיל.

— אַזאַ נ׳אומגליק! אַזאַ נ׳אומגליק! — האָט לעכעל זיך אָנגערופען און זיינע ליפּען האָבען מיטגעטרייסעלט.

— איז נאָ דגעבליבען אויף דער וועלט אַזאַ געטרייער הונד ווי מיינער! — האָט קנעפּעל זיך אָנגערופען כליפּענדיג.

— ניין, נישט געבליבען! — האָט לעכעל געענטפערט מיטכליפּענדיג.

און ביידע האָבען זיך צעוויינט אויפ׳ן קול.

א. אייגענער

Grand-Kino

היינט — און פאלגענדע טעג!

סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ר. קאנטאר.
אנהויב 5 נאכמ. שבת און זונטאג פון 12 בייטאג

דערנער=וועג פון ליבע

ניהנום פון פער'משפטע. .·. דאס לעבען פון קאלאניאל-מיליטער. .·. קאטאסטראפע אין גרובען. .·. לעבעדיג בעגראבען. .·. עפעקטפולע איינפאלען.

– אין די הויפט-ראלען: – AGNES ESTERHAZY i J. MURAT — פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
– דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט. –

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od 13.8. do 19.8. 1929 roku
dla dorosłych:
POCIĄG-WIDMO
TAJEMNICA STACJI KOLEJOWEJ
według głośnej sztuki A. Ridley'a
„Pociąg-widmo"
dla młodzieży:
Pat i Patachon
w komedji
Jako strażnicy cnoty"

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו
וואס קלערען צו גיהן אין אנ'אנדערע ביורא
ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען
אז נור אין ביורא ביים רעכטסקאנסולענט **י. מאנעלא**
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79
ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאציעס, אינטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות=אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

Poszukiwana
do kupna dobra
RAUMASZYNA
do trykotaży wraz z aparatem do prasowania. Oferty sub. „natychmiast" do biura ogłoszeń S. Euchsa, Piotrkowska 50

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר. 10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק 1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערוען קראנקהייטען 12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען 10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף 1-11½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק. 4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר ווייננבערג אינ. הערץ לונגען 12—1, 6½—7½
ד"ר סמופעל רענטגען 12—2, 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט 3—7
נ. ראזעם צאהן-ארצט 8—2
צאהן-באנדלונג, בעלייכטונגען, קווארצען, מאסאזש א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט
דורכלייכטונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט אונטערשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע עלעקטרישע אנשטאלטן. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוועגד

האפמאנ'ס
אונאיבערשטיגען אין ערפאלג איז
רייז-שטערקע און גלאנץ-שטערקע
גרעסטע ריינקייט ווערט גאראנטירט.
איבעראל צו בעקומען. איינפערקויף
F. GLUGLA, Południowa 28, telefon 15-32

עס איז שוין צייט
דאס אלע זאלען וויסען, אז **טריקא=וועש** אויף קילא
ווי אויך רויה=שטאף, פון וואס יעדער קען זיך זעלבסט מאכען בעקומט איהר נאר ביי דער לאנג-עגזיסטירענדער פירמע
H. SKOSOWSKI, Łódź
NOWOMIEJSKA 29, tel. 40-41
צו די ביליגסטע פרייזען, ווייל איך ארבייט דאס אליין אויס.

PALMA-PATENT

וויכטיג פאר לעטניקעס
אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד
קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד
אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארק **PALMA-PATENT**
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער=וויגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס. אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע **קאזעטקעס און טאפטשאנעס**
בעט.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין ... זל., טאלאוו-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס=פרייזן. ... ביליגע רעפעראטורן.
הויפט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

דער לימוד אין דער בעוואוסטער
7=קלאסיגער קנאבען=שולע
פון יצחק גאלדבערג
אלעע 1=טער מאי (פאסאזש-שולץ) 16,
הויבט זיך אן דעם 1=טען וורזשעשיען (כ"ז מנ"א הבע"ל).
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים קומען פאר אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאכמ. דאס לעהרער-פערזאנאל פאר די למודי-קודש פון התחלת-קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, תוספות, ווי אויך לה"ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול-יאהר צוזאמענגעשטעלט פון די בעסטע פעדאגאגען אין אונזער שטאט – מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי-חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט'ן פראגראם פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאכלייט. נעמענדיג אין בעטראכט די איצטיגע שווערע מאטעריעלע לאגע אין אונזער שטאט, צוליב וואס פיל ווייניגער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קאנענדיג שיקען זייערע קינדער אין פריוואט-שולען אדער קאנצעסיאנירטע חדרים, צוליב דעם פאר זיי צו הויכען שכר-לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אפצוגעבען אין די פאוושכנע שולען, ווערען פאר די לעצטע
די פרייזען ערמעסיגט ביז 50 פראצענט.

קענט איהר נאך נישט
פאהרען אויף א ראווער?
דאן קענט איהר לייכט ערלערנען דעם פאפולערסטען און אנגענעהמסטען ספארט אויפ'ן בעקאנטען
וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16
אפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אוועגד.
ס'ווערען אויסגעבארגט ראווערען אויף אויספלוגען. ס'ווערען אנגענומען און סאליד אויסגעפיהרט אלערליי רעפעראטורען פון ראווערען. אויפן ארט זעמטליכע ראווער-טיילען
צו ביליגע פרייזען.

DOM ładny, murowany, nowy z wygodami i gospodarczemi budynkami w dobrym punkcie tanio do sprzedania. Pośrednicy wykluczeni. Gdzie wskaże biuro ogłoszeń S. Fuchs, Piotrkowska 50, tel. 21-36. 8837

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזיאסלע-, קין-, גימען-, און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

Dr. med.
L. Pikielny
אורלאג
ספעציעל ארצט פאר נירען בלאזן-און הארן - קראנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4—7 אוו.
נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון 12½ ביז 2 אזייגער נאכמי

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג=אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוועגד.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i móczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8³⁰ do 10³⁰ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp., od 6 do 8³⁰ wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr.
HELLER
[illegible]
נאווראט 2 טעל. 79 89
[illegible]

השבת אבדה
דאנערשטאג האב איך אויפ'ן בית-החיים פערלוירען א פארטפעל מיט עפעס געלד און פערשידענע וועקסלען ווי אויך דאקומענטען, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין ווערט נישט. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען די וועקסלען אפצושיקען צו עוזר שפיצער, וואכאדניא 72 אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.
8740

Dr. med.
M. Kerszner
קינדער - קראנקהייטען
זשעלאנא 16
טעל. 51-96
צוריק געקעהרט
נעמט אן אין דער לעטשניצע בושעושינער 11

א בעסערער
שדכן
ווערט געזוכט דורך פערמעגליכע עלטערן. אפערטען אין „פאלקסבלאט" אונטער „עלטערן".

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי
ס'איז אנגעקומען
ברונא יאשונסקי „איך פארברען פאריז"
אנשטאט דעם פרייז 5 זל. נאר 2.95
עריך רעמארק'ס „אויפ'ן מערב קיין שום נייעס" איבערזעצט פון באשעוויער,
אנשטאט 3 זל. נאר 1.50
בוכארינ'ס טעאריע „היסטארישער מאטעריאליזם אנשטאט 15 זל. נאר 5 זל.
7 בענדער די בעסטע ווערק פון **מאקסים גארקי** „מיין קינדהייט", „צווישען מענשען", „מיינע אוניווערסיטעטען", „מאלווא", „אומעס", „קאנוואלאוו" און „די מוטער". אויף גוט פאפיר, 2440 זייטען אנשטאט 57 זל. נאר 24 זל.
אויך א גאנצע רייהע אנדערע ביכער אויף האלבע פרייזען צו בעקומען אין דער בוכהאנדלונג
12 נ. בערלינסקי אלט=שטאדט 12
אין הויף 2-טער שטאק, לינקע אפיצינע.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר. 4½—5½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה. 9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען 12—2
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר. 12½—1½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר. 1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה. 12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען 2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף 4½—5½
פאניכא-טעראפיע, שבראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פעקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. אינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף ערלויבט מינימען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קאראנען, פאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

עלטערער אינטעליגענטער מאן
וועלכער קאן זיין בעל-תפלה און א בעל-קורא איז נויטיג אין אינטערנאט העלענובעק. יעהרליכער פאסטען מיט וואהנונג ביים אינטערנאט, בעקעסטיגונג און גאזשע. ערקונדיגען זיך אין דער קאנצעלאריע שענקיעוויטש 3/5.
8739

איך בעזיץ א פראנט-**געוועלב** מיט איין שויפענסטער אויף וואלטשאנסקא ביז זאכאדניע איך בעזיץ 3000 זל. קאפיטאל און איך זוך איין קאמפאניאן איבערצונעמען אדער א עהנליכע גוטע אונטערנעמונג אפערטען אין רעד. אונטערן נאמען „דער סוחר".

געגען בעלוינונג!
פאה-ענדיג געבעטען אוו. פון דער סטאציע ששעביעניעץ האב איך פערלוירען א פארטפעל מיט דאקומענטען און א פאס, ווי אויך געלד. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען די דאקומענטען מיט דעם פאס, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט אפצוגעבען צו ג. מילנראם, צגעלנא 26.

אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
[illegible] די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

אבאנעמענטס-פרייז:

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער רייע 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „
פאר א מילימעטער-זייל: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „
דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.